

Dr. Ramaseter Róbert
I. Diszter 2. Ilc. 8. Budapest

1929 Nov. 10.

5690

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság politikai napilapja.

Cikkjeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Strada Baron L. Pop (v. Brassau-) 10
Telefon 9-77.
Ejelli telefon (nyo. da) 187
ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egyhónapra 110 "

KÜLFÖLDI ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egy óra 1 dollar (vagy ennek megfelelő más pénznem).
Egy évre 10 dollár
Hirdetések
tarifa szerint vétetnek fel.

Egy esztendő mérlege

A nemzeti parasztpárti kormány vasárnap népgyűléseken ünnepelte hatalomra hívásának egy éves évfordulóját. És ebből az alkalomból a kormány tagjai és a nemzeti parasztpárt vezetői a gyűlésekre egybesereglett emberek előtt beszámoltak arról: mit tett a kormány az elmúlt esztendő alatt, mennyiben váltotta be a programot, amelyet az ellenzéki sorokban hirdetett és mennyiben váltotta be a reményeket, amelyeket a tömegek milliói fűztek a nemzeti parasztpárt kormányzásához. Idősezt, hogy ebből az alkalomból — sine ira et studio — elkészítsük mi is az egy éves kormányzás mérlegét, hogy összehasonlítsuk a nemzeti parasztpárt kormányzásának aktivumát és passzívumát, hogy reális képet alkothassunk magunknak a nemzeti parasztpárti kormányzás munkájának gyakorlati értékeiről és lehetőségeiről.

Az aktivumok oldalán szerepel néhány olyan intézkedés, amelyeket már a kormányzás első hónapjában hozott az új kormány és amelyek kétségtelenül a demokráciának fejlődésének etapját jelzi. A kormány megszüntette az ostromállapotot, felfüggesztette a cenzúrát s így helyreállította a tíz esztendő óta nehezen nélkülözött szabadságjogokat. A sajtó szabadsága, a gyűlékezési jog szabadsága, a szabad véleménynyilvánítás megszabadult az évtizedes bilincseiktől. A választások szabadsága ugyancsak forradalmi újítás volt az ország politikai életében, mert az elmúlt év decemberében, tíz esztendő óta először nyílt alkalma az ország közvéleményének arra, hogy politikai hovatartozásának szabad kifejezését adjon.

A gazdasági életben jelentős tétel a külföldi kölcsön és a stabilizáció megvalósítása. Ezzel az aktuál megszünt az ország remztagadásának tíz éves izzólátsága, Románia belekapcsolódhatott végül a gazdasági és pénzügyi élet nemzetközi vérkeringésébe. A bányatörvény módosítása, a commercializációs törvény megadását az a kifejezett célt szolgálták, hogy lehetővé tegyék a külföldi tőke közreműködését az ország gazdasági talpraállításában. A kényszerregezési törvény, a nehézségekkel küzdő kereskedelemnek kívánt lehetőséget nyújtani arra, hogy a megbélyegző cédél elkerülésével hidalja át a krízis által teremtett akadályokat. Ide kell sorolnunk a legfőbb számvetéségi törvény módosításáról és a miniszteriumok átszervezéséről szóló törvényeket is, amelyeknek rendeltetése az volt, hogy rendet teremtsenek az állam kaotikus pénzügyi életében, más oldalról pedig, a miniszteriumok számának redukálásával és a tisztviselők hadának csökkentésével mérsékeljék az államgépezet túlzottan nagy személyi kiadásait. Az államvasutak és a posta autonómájáról szóló törvények, és végül az állami halastavak racionális kiaknázásáról szóló törvény egészíti ki a gazdasági és pénzügyi törvényhozásnak a nemzeti parasztpárti kormányzás első esztendejében tett alá hozott ciklusát. A demokrácia gyakorlati alkalmazását kívánta szolgálani az új közigazgatási törvény is. A pártérdekeket szolgáló és főleg személyi érdekeket istápoló centralizációt fel kellett váltania egy szélesebb körű decentralizációnak, amely érvényesülést enged a provinciák munkaerőjét s bizottságok a fejlődést az egyes országgrészek specifikus életfeltételei számára.

Mint láthatjuk, jelentős munkát végzett a nemzeti parasztpárt egy esztendő lefordulása alatt. E munka zömét azonban a törvényhozási tevékenység képezi. És jól mutatjuk: jó törvényekben eddig sem volt hiány az országban és jól tudjuk, hogy

nem annyira a törvények, mint amennyire a szellem, az atmosféra, a morál megváltozását várta az ország közvéleménye a nemzeti parasztpárti kormánytól és ezen a téren az első esztendő távolról sem váltotta be az új rezsimhez fűzött reményeket. A véres lupényi események szomorú szegyenfoltot képeznek a demokráciánk kormányrendszer tablóján, és a később alkalmazott szankciók már nem voltak teljességgel alkalmasak arra, hogy a lupényi sortűz kiros visszahatását eloszlassék. A stabilizációt és a külföldi kölcsön megvalósítását nem követte az a fellendülés, az a megkönnyebbülés, amelyet oly türelmetlenül várt az ország. A kamatok változatlanul magasak maradtak és változatlan erővel bénítják a vállalkozási kedvet, amely éppen ezért nem tud lábrakapni.

Bizonyos, Logy máról holnapra nem volt lehetséges eltüntetni a liberális gazdaságpolitika tízéves rombolásait, de az ország közvéleménye több iniciatívát várt a kormánytól a magángazdaságok talpraállítására vonatkozólag. Az adóterhek husz százalékkal emelkedtek, hogy a költségvetési deficit elkerülhető legyen. A célt sikerült ugyan elérni, de az adóprés nyomása alatt meghatványozódott a megváltott váltók száma, egymást követték a csődök és depresszió lett urá a bukaresti tőzsdén.

Messze vezetne, ha mindehhez még hozzá akarnánk tenni a kormány kisebbségi politikájának és külpolitikájának mérlegét is. A kultusztörvény súlyos csalódást hozott nekünk zsidóknak, és míg egyik oldaláról ömömmel szögezhetjük le,

hogy az elmúlt barbarizmusok után világszónyagos nyugalom uralkodott az országban, a másik oldalon nem kevesebb szomorúsággal kellett megállapítanunk, hogy a radetsi zsidóverések után éppúgy elmaradtak a büntető szankciók, mint az előző oligarchikusnak nevezett kormányok idején.

A tekintélyes aktívához tekintélyes passzív is járult. És e passzívumok magukban foglalják az első éves kormányzás hibáit és hiányosságait is. Ha a kormány tanult bejőlük, úgy a több siker reményével indulhat munkája második esztendejébe. Talán a nemzeti parasztpárti kormányra is áll az, amit egy német szociológus mondott, hogy tudniillik: „Bei dem regierungen ist die Weisheit oft eine pflanze von langsamem Wuchs.“ (k. r.)

Százezrek vettek részt a nemzeti parasztpárt jubileumi ünnepségein

Maniu meg van elégedve az egyéves kormányzás eredményével

„Még hosszú az út, amely előttünk áll“ — mondotta a miniszterelnök. Madgearu válaszolt az Ugir memorandumára Ötvenezer ember tüntetett Maniu lakása előtt

Bucuresti-Bukarest, november 11. (Az Új Kelet tud.) Vasárnap az egész országban népgyűlésekkel ünnepelte a nemzeti parasztpárt uralomra jövetelének egy éves évfordulóját. A beérkezett jelentések szerint az évforduló napján mindenütt hatalmas tömegek vonultak fel annak bizonyítékul, hogy a nemzeti parasztpárt még mindig eléggé tekintélyes népszerűségnek örvend a tömegek között. Különösen impozáns volt a demonstráció Bukarestben, ahol az ellenzéki akció legfőbb napjaira emlékeztető hangulatban ötvenezer ember tüntetett Maniu lakása előtt a kormány mellett.

A kolozsvári gyűlés

Kolozsváron már vasárnap a kora reggeli órákban megkezdődött a földesgazdák, munkások és vasutasok felvonulása, a vasúti zenekar indulóinak hangja mellett. Mintegy ötezer ember gyűlt össze a nemzeti parasztpártnak a Deák Ferenc-utcában lévő klubhelyisége előtt. A beszédek sorát Socol Aurel dr. képviselő nyitotta meg, aki néhány szóval ismertette a nap jelentőségét. Utána Pamfil egyetemi tanár, Tuffli Richárd polgármester, majd Buta újságíró beszéltek. Dr. Viorel Tilea képviselő volt a következő szónok, aki a Maniu kormány eredményes munkásságát és az igaz demokráciáért folytatott harcát ismertette. Ebben a küzdelemben és ebben a munkában a kormányt nem fogják akadályozhatni az ellenzéki pártok mesterkedései, akik akciójukban odáig mentek, hogy Miklós herceg személyét is kikezdték.

Hajegan kamarai alelnök beszéde

Dr. Moroianu csikmegyei képviselő a kormány kisebbségi politikájáról emlékezett meg és hangoztatta, hogy a nemzeti parasztpárt demokratikus programja lehetővé teszi az összes kisebbségeknek kulturális és gazdasági fejlődését. A gyűlés utolsó szónoka dr. Hajegan Emil kamarai alelnök, egyetemi tanár volt, akinek szavai ezúttal sem tévesztették el hatásukat. Az egybegyűlt tömeg valósággal faszínálva hallgatta Hajegan professzort, aki beszédében megemlékezett Tripon George kolozsmegyei parasztról, akit a liberálisok megöltek, mert azt kiáltotta a liberális kongresszusról hazatérő parasz-

toknak: „Éljen Maniu Gyula“. Fogadjuk meg Tripon sirja előtt — mondotta Hajegan professzor — hogy hívek maradjunk az igazsághoz és a demokráciához.

A gyűlés végeztével üdvözlő táviratot menesztettek Maniuhoz, majd a résztvevők, élükön a kolozsmegyei szervezet vezetőivel és a zenekarral körülférták a Főteret és felvonultak a város főutcáin.

Madgearu válaszol az Ugir-nak

Bukarestben a Dacia nagytermében folyt le az ünnepélyes nagygyűlés. A terem, amelyben a kormánybuktató akciók során összes döntő fontosságú üléseit tartotta a nemzeti parasztpárt, ezúttal zsúfolásig megtelt a főváros minden rétegéből regutalódó hallgatósákkal. Stefanescu szenátor, Tanasescu és Anghelescu képviselők beszéltek előbb, majd Dem. Dobrescu, Bukarest főpolgármestere tartott szellemes beszédet, amelyben az ellenzéki akció hiábavalóságát mutatta ki és a főváros fejlődése körül eddig elért eredményeket ismertette. Tomboló lelkesedés közepette emelkedett szólásra Madgearu ipari és kereskedelmi miniszter.

Madgearu elmondotta, hogy milyen halatlan nehézségek közepette sikerült a nemzeti parasztpártnak rendet teremteni a liberálisok által szétzilált államháztartásban. A kormány külföldi kölcsönt szerzett, megvalósította a stabilizációt, kifizette az állam belső tartozásait és olyan alapokra helyezte a vámtarifát, amelyek a fogyasztók érdekeit is figyelembe veszik, anélkül azonban, hogy sértenék a romániai ipar tényleges érdekeit. Madgearu válaszolt az UGIR memorandumában a kormány gazdasági politikája ellen felhozott kifogásokra, amelyekre pontról pontra igyekezett megcáfolni.

Stabilizáltuk a lejt — Mondotta Madgearu — melynek hullámzása annyit kárt okozott az országnak. Az ország pénzügyi és kereskedelmi életének megfelelő alátámasztása céljából helyes irányba vezettük a Banca Nationala leszámitolási politikáját. Minden lelkiismeretes és öntudatos polgár tisztában van azzal, hogy az adófelelések áldozatát meg kellett hozni az ország gazdasági talpraállítására érdekében. A miniszteriumok számát tizenhá-

romról tízre szállítottuk le. Az ipar fejlődése nem lehetséges addig, míg a fogyasztó rétegek nem jutnak abba a helyzetbe, hogy a termelvényeket felvegyék. Ezért van szükség a mezőgazdaság fejlesztésére. A politikát megőrizni kell az UGIR és minden más érdektestület köréből. Beszéde végén hangsúlyozta Madgearu, Romániának nincs szüksége semmiféle diktatúrának.

Sokáig marad a kormány

Madgearu után leirhatatlan lelkesedés közepette emelkedett szólásra Maniu. Valóságos örvöngő óvációkban részesítette a gyűlésterem Maniut és az ünneplésnek alig akart vége szakadni. Maniu beszédében megvonta a kormány egy esztendő munkájának mérlegét, majd kijelentette, hogy még nagy munka vár a nemzeti parasztpárti kormányra, olyan munka, amely hosszú időt igényel. Éppen ezért a nemzeti parasztpárt még sokáig fog uralmon maradni, hogy elvégezhesse hivatását, amelyet magára vállalt. Az ellenzéki pártok intrikái nem fogják a nemzeti parasztpártot munkájában megzavarni. A régens-tanács bizalommal van a kormánnyal szemben és a tömegek is bizakodással tekintenek a nemzeti parasztpárt kormányzására. Enek a kormánynak köszönhető, hogy Románia beiktatódott a nyugat-európai államok életének ritmusába.

Kijelentette végül Maniu, hogy megvan elégedve a kormányzás egy évének eredményeivel. Köszönetet mond munkatársainak Mihaleschenak, Vaidának, Popovici Mihálynak, Madgearunak az elvégzett munkáért. A kormány beváltotta ígéreteit és ha nem is végzett el mindent, nyitva áll előtte az út, amelyen tovább haladhat. Végleg ki kell irtani a baksis és a kijáráskor rendszerét, de nem fogunk csüggedni s tovább haladunk a törvényesség útján az ország és a nép fejlődéséért és boldogulásáért.

A Maniu lakása előtt rendezett demontsráció után az arénába vonultak, ahol D. R. Ioanitecu, Tanasescu, Madgearu és Maniu beszéltek. A nagygyűlés után a hallgatóság teljes rendben oszlott szét.

Az ország minden részében gyűlések zajlottak le, amelyeknek bukaresti jelentőségűek voltak, amelyeknek bukaresti jelentőségűek voltak, amelyeknek bukaresti jelentőségűek voltak.

Minden borotválkozó által el van ismerve, hogy csak a Reszling - féle IDEAL VÁLÓPOR

Mely felülmúlja az eddig készítményeket, „Ideal“ védjegyű és eredeti

an minden borotválkozó által elismerve, hogy csak a Reszling - féle borotváló a legjobb?

Főtitkár teljesen szakszerű IDEAL SPECIAL legismertebb borotválószert

anásos, akkor borotváló „Reszling“ - féle „Ideal“ porral, mert ez a legelőnyösebb minden kiütést arcra!

Értékesítő: Dr. Cal. Reg. Ferdinand 30. utca részére: Dr. Illatszeryár Sighetul Magdan Vodă Nr. 30

Salamon
szikvizfejgyár
vegek lerakata
Gen. Foch (Fröbl.-u.) 2.

Elad: Szóda- és kárcséri töltőapparatúkat ugyan szintén komplett szikvizgyári berendezéseket. Vállal ócska színtőntőket átöntését. Legolcsóbb árak

ívó a legtökéletesebbekételezettség nélküli mészaki rga 11. Tel. 4-53

eklegujabb zaciósak
vételkényszer nélküli bemutató. Minden nagyobb városban 5, Telefon 2-97 szám

A koronatanak súlyosan terhelő vallomása a Rombach-utcai gyilkosság bünporében

A vádlottak egy idegbeteg nő fantazmagóriájának tartják a gyilkosság vádját

Budapest, november 11. A budapesti törvényszéken pénteken folytatták a Rombach-utcai gyilkosság bünperének tárgyalását. Az Erdélyi-per óta még egyetlen tárgyalás iránt sem nyilvánult meg olyan érdeklődés, mint a Rombach-utcai gyilkosság tárgyalása iránt.

Az elnök ismét Wallenstein Manót, a per elsőrendű vádlottját szólította maga elé, akihez kérdéseket intézett a gyilkosság után a sebesült Brandl-gyerekeknel tett látogatására vonatkozólag. Wallenstein Manó mindenre pontosan és részletesen válaszolt és továbbra is tagadott és azt állította, hogy Wallenstein Katalin és Brandl Izidor előre megbeszélték vallomásukat és bosszút esküdtek ellene.

Ezután Wallenstein Ödönt kísérte két fegyőr a bíróság elé. A vádlott újabb kihallgatása nagyon izgalmas volt, mert az elnök nehéz kérdésekkel fordult hozzá.

Gyilkosság gramofonzene mellett.

Wambach Katalin elmondotta a rendőrségen — szölt az elnök — hogy maga közölte vele nemcsak azt, hogy meggyilkolták a cselédlányt és még akarták gyilkolni a két kis gyereket is és azonkívül ki akarták rabolni a lakást is, hanem elmondotta az esemény részleteit is. Elmondotta neki, hogy Wallenstein Manó, a maga fivére kint várakozott magukra, maguk bezárták az ajtót, hogy az erőszakoskodások hangja ki ne hallatszon, azután pedig bent a szobában egyszerűen felhúzták a gramofont és játsznai kezdték a következő dalt: „Böcsi ne sirjon...”

— Ez csak azért történt, hogy a segélskiáltások ne legyenek hallhatók kint a folyosón. Nos mondja meg: honnan vette ezt Wambach Katalin?

— Ez az ő fantáziája. Ideges nő, akit csak a fantáziája hajt. — válaszolta idegesen Wallenstein Ödön.

— Nem nagyon lehet ez a fantáziája? — mondta az elnök — mert hiszen a rendőrség talált ott Brandl lakásában egy gramofont, amelyen valóban rajta volt a lemez: „Böcsi ne sirjon...”

— Akkor nem tudok mást mondani, mint azt, hogy Wambach Katalin ezt az ujságban olvasta és azért vallott így.

— Dehogyan, dehogyan — intett az elnök Wambach Katalin elmondotta azt is, hogy maga a cselédlányt intézte el, Tóth Lajos pedig a gyerekeket akarta meggyilkolni. Mondja meg: hát ezt honnan vette Wambach Katalin?

— Csak a fantáziájából!

Amikor Wambach Katalin az ujságot olvasta maga előtt és azt mondotta, hogy az ujságok szerint a cselédlány is és a gyerekek is meghaltak, akkor maga azt mondta neki: tévedés, mert a gyerekek nem haltak meg!

— Tiszta női fantázia!

Wambach Katalin azt mondotta magának egyszer, hogy „ha rabolni már mentek is, miért ölték meg azt a cselédlányt?” mire maga azt válaszolta, hogy azért kellett megölni, hogy a Manót fel ne ismerhessék. Hát ezt honnan vette Wambach Katalin?

— A fantáziájából és az ujságokból — hangzik egyre egy és ugyanaz a válasz.

De hiszen az ujságok ilyen részleteket akkor még nem is irtak. Erre az elnöki kérdésre Wallenstein Ödön kérdéssel válaszolt:

— Miért várt akkor Wambach Katalin kilenc évig, miért jelentett fel csak most minket és miért nem akkor mingyárt?

— Megmondom magának — jelentette ki az elnök — Azért, mert maga azt mondotta neki, hogy ha egy szót mer szólni, megöli őt!

— Fantázia ez és különben is nem volt Katalinnak mitől félnie, hiszen engemet eltettek láb alól, illetve engemet hatévi fegyházra ítéltek el és ott ültem. Miért félt akkor tőlem, miért nem jelentett fel?

Brand Izidor vallomása.

Brandl Izidor nyomdász az első tanu. — 1919 december 7-ikén — kezdte vallomását mély csöndben a tanu — együtt ültünk otthon a feleségemmel és a feleségemnek egyik unokanővérével Hermann Gizellával. Epen elmenőben voltunk, már a télikabát is rajtunk volt, amikor betoppant hozzánk Wallenstein Manó.

— Hát téged mi hozott ide? — kérdeztem meglepetve, miután Wallenstein Manó még soha nem volt a lakásunkban.

— Biztos maga ebben? — szölt közbe kérdéssel az elnök.

— Egészen biztos vagyok. Azt felelte Wallenstein Manó, hogy erre járt, felnézett hozzánk. Mi tovább készültünk. Aznap ébredgyűlés volt, utcai tüntetésektől féltünk, ezért láncomat, órámat a szekrénybe tettem Wallenstein Manó jelenlétében.

Tizenegy-tizenkét gramos, gravírozás nélküli pécsetgyűrűt szintén odatettem. Ezt is látta Wallenstein Manó. Amikor eltávoztunk, Wallenstein Manó velem jött. A Laudon utca és az Andrássy ut sarkán elvált tőlünk azzal, hogy neki dolga van. Mi elvégeztük a dolgunkat és mikor hazaérkeztünk, a gyilkosság már megtörtént. Amikor elmentünk hazulról, öt óra volt, amikor hazaérkeztünk hat óra. Akkor már ott voltak a mentők, ott volt a rendőrség. A konyhában feküdt Kiss Etel, a keze össze volt zsinélgelve, a szájában zsebkendő, a nyakán hullafoltok voltak. Ezek a foltok fojtogatás nyomai voltak. Gyermekeim arca és feje kékre és feketére volt verve. Ott heverték a konyhában. Kisebbit fiannak szájából, orrából, füléből dült a vér. Felismerhetetlen volt. Négyéves fiannak valószínűleg tetoválva volt a feje szurásokkal. Számtalan szurást kapott, egy bajonettet, amellyel megszurkálták, meg is forgatták benne. En gyermekimmel azonnal autóbá ülttem, hogy elvigyem őket a kórházba. Nagyobbik fiam eszméletlen volt, de mikor az autóban ültünk, egy pillanatra magához tért és így szölt:

— A bácsi bedugta ujját a számba, de én legalább megharaptam.

Gyilkos jóbarát.

— A rendőrségen természetesen először azt kérdezték tőlem, hogy kire gyanakszom, de én senkire sem gyanakodtam, vagyis inkább mindenkire, csak Wallensteinekre nem.

Az elnök most arra a kórházra vonatkozóan tett fel kérdéseket, amelyben a gyermekek feküdtek és amelyben Wallenstein Manó a gyilkosság után állítólag részvétlátogatást tett.

— Melyik kórházban feküdtek a gyermekek? — kérdezte.

— A Fehérkereszt-kórházban. Nagyobbik fiam négy hétig feküdt ott.

— Mondja csak Brandl, találkozott magával a gyilkosságot követő valamelyik napon Wallenstein Manóval?

— Nem.

— Hát nem volt ő ott magánál a kórházban?

— Nem.

— Nem is beszélgetett maga vele a gyilkosságról?

— Csak egy félévvel később találkoztam vele.

Az elnök most egymásután tette fel a kérdéseket Brandlnak és Brandl a lehető legerősebb vallomást tette Wallensteinra nézve, és védekezésének ugszólván minden adatát megcáfolja.

Az elnök szembesítette Brandl Izidort Wallenstein Manóval. A szembesített drámai hangulatban folyt le. Brandl izgalomtól remegő hangon mondott mindent Wallenstein Manó szemébe.

Brandl kihallgatása után az orvoszakértők tettek vallomást arról, hogy Kiss Etel cselédlány halálát fulladás okozta, amely aránylag gyorsan következett be. Ezután Brandl Izidornét hallgatta ki a bíróság, aki férjével egyezően adta elő a tényállást és Wallenstein Manó

Az emberek ezrei, járnak hozzám vásárolni

Önnek is egyszer!
meg kell próbálni!
„Sipos“ harisnyát, keztyűt,
mellényt stb. venni

SIPOS, CLUJ

Calea Regele Ferdinand 8.

látogatását, majd elmondotta, hogy a gyilkosság után együtt nyaraltak Wallensteinekkel Földesen. Ezután Brandl fiának kihallgatására került a sor. Először a tizenöt éves Brandl Istvánt szólították be a terembe, aki elmondotta, hogy a három ember azzal kopogtatott be az ajtón, hogy „apuka jön”, és ezért eresztették be őket.

— Erre megragadtak bennünket — folytatta vallomását a fiu — és az egyik

bácsi ujját a számba szorította, mire én az ujjába haraptam.

Az elnök a tizenöt éves Brandl István elé állította a vádlottakat, aki Tóthról azt mondotta, hogy hasonlít a támadójukra, de nem tudja határozottan, hogy ő volt-e. A tizenkét éves harmadik polgárista Brandl György is úgy vallott, hogy Tóth hasonlít a támadójára.

A tárgyalást folytatják.

A nankingi kormány csapatai győzelmet arattak a felkelők felett

Az oroszok csak az Amur befagyására várnak, hogy megindítsák az offenzívát

London, november 11. A lapokhoz érkezett jelentések szerint a nankingi kormány csapatai győzelmet arattak a felkelők felett. Több felkelővezér fogságba esett, mások hadaik veresége miatt az elfogatás helyett inkább a halált választották. Nankingban remélik, hogy a győzelem után rövidesen sikerül a nyugalmat helyreállítani az országban.

London, november 11. A Timesnek je-

lentik Mukdenből, hogy az oroszok csapatösszevonásai a keleti Amur-fronton tovább folynak. Chabarovszk környékén nagymennyiségű hadianyagot hálmoztak fel, ami kétségtelen előjele annak, hogy az orosz főparancsnogság már csak arra vár az offenzíva megindításával, hogy az Amur befagyjon s a csapatok széles vonalban átjuthassanak a kínai területre.

A japán kommunista összeesküvés sokkal nagyobb arányú mint hitték

Állítólag egy külföldi hatalom pénzelté az összeesküvéket

London, november 11. Tokióból jelentik, hogy a legutóbb felfedezett és az egész Japánra kiterjedt, nagyarányú kommunista összeesküvés még sokkal jelentékenyebb, mint ahogy az eddig érkezett jelentésekből gondolni lehetett. Az üggyel a japán minisztertanács is foglalkozott s a minisztertanács üléséből távozóban a külügyminiszter kijelentette, hogy amennyiben kétséget ki-

záró módon megállapítást nyer, hogy a példátlanul messzeterjedő összeesküvés tényleg külföldi pénzzel támogatva, úgy a japán kormány kénytelen lesz megfontolást tárgyavá tenni, hogy nem-e volna helyes az illető külföldi hatalommal a diplomáciai összeköttetést megszakítani. A japán hatóságok tovább folytatják a szövevényes ügy kibogozását.

3.764.808.324 vételezett be az államkincstár október hónapban

Bucuresti-Bukarest, nov. 11. (Az Új Kelet tudósítójától.) A havi bevétel és kiadások egymáshoz való viszonya az, amely a stabilizáció keresztülvitele óta egyformán foglalkoztatja egy kormányt, mint az ország közgazdasági köréit. A bevételek emelkedése ma az egyedüli biztos fokmérője a stabilizáció sikeres keresztülvételének s azzal mindenki tisztában van, hogy egy esetleges visszaesés ebben a tekintetben a pénzügyi stabilizáció egész művét felboríthatja. Amint már megirtuk, október hónapban az állami jövedelmek összege elérte a 3 milliárd 800 millió lejt. A pénzügyminisztériumban most összegezték a különböző adóemelésből beinkasszált jövedelmek végösszegét és ennek alapján megállapítást nyert, hogy az állami jövedelmek a múlt hónapban a következő forrásokból táplálkoztak. Inkasszáltak egyenes adóból 1 milliárd 28 millió 587 ezer 903 lejt, indirekt adóból 1 milliárd 157 millió 235 ezer 347 lejt. Bélyegilletékekből befolyt 430 millió 312 ezer 673 lejt. Monopóliumokból 590 millió 320 ezer 455 lejt. Állami tulajdon képező birtokokból 91 millió 830 ezer 903 lejt. Szubvenciókból 6 millió 484 ezer 227 lejt. A közlekedésiügyi minisztériumnál 70 millió 464 ezer 949 lejt. Pénzügyminisztériumnál 130 millió 755 ezer 226 lejt. Belügynél 3 millió 507 ezer 600 lejt. Igazságügynél 14 millió 744 ezer 812 lejt. Külügynél 7 millió 335 ezer 964 lejt. A földművelésügyi minisztériumnál 1 millió 297 ezer 121 lejt. Az egészségügynél 5 millió 571 ezer 221 lejt, közmunkügyi minisztériumnál 76.462 lejt ipar és a kereskedelemügyi

minisztériumnál 208 millió 169 ezer 428 lejt. Közmunkügyi minisztériumnál 440 ezer 654 lejt. A közoktatásügyi minisztériumnál 3.279.499 lejt. A szépművészeti minisztériumnál pedig 194 ezer 552 lejt volt a bevétel. A bevételek végösszege tehát 3 milliárd 767 millió 808 ezer 324 lejt tesz ki.

1929 január elsejétől október 31-ig összesen 26 milliárd 262 millió 266 ezer 390 lejt inkasszáltak. Ebből befolyt 6 milliárd 379 millió 166 ezer 316 lejt egyenesadóból, 8 milliárd 427 millió, indirekt adóból, 3 milliárd 471 millió bélyegilletékekből, 5 milliárd 412 millió monopóliumokból, 1 milliárd 13 millió pénzügyminisztériumtól, 642 millió állami birtokokból, 486 millió ipar és kereskedelemügyi minisztériumtól, 319 millió közlekedésiügyi minisztériumtól. A 26 milliárd 625 millió 266 ezer 390 lejes bevétel szemben január 1-től október 31-ig 2 milliárd 678 millió 309 ezer 982 lejt tesz ki az államkincstár kiadásai.

A pénzügyigazgatóságoktól beküldött referátumokból hivatalos megállapítást nyert, hogy az adóbehajtások aránya Erdélyben mentek a legjobban. Az erdélyi vármegyék közül pedig különösképp emelkedik Biharmegye, ahol az adóösszeget adójuknak 80 százalékát fizették be az eddig.

Közgazdasági körökben meglegedésessé regisztrálják a mutatkozó költségvetési fölösleget, amely arra enged következtetni, hogy 1929 december 31-ikén végleges deficit nélkül zárulhat Románia költségvetésének ezidei mérlege.

Decem

öss

A belg

London, nov. 11. brüsszeli tudósító belga kormányra tésre készül, hogy nemzetközi jóváte helyének. A belga hágai konferenciát lést megfelelő nyo Angol politikai ben megállapítják pont ebben a kérc Anglia kitart azo hogy a bankszékho ban kell lennie.

Az osz

Vidéken, sőt a f

Bécs, november 11. lasztások kisebb in zavargások nélkül közül 1698-nak két tások eredményei a ciáldemokraták 411 tak, szemben az 19 dátummal. A nem dátámainak száma 18.246.

A déli lapok sz pártok erőviszonya

MacDo angol

London, november 11. niszterelnök a Lord nepsége után tartó a kormány külpoli Rámutatott arra, h nem kívánt Anglia nasmódot, csak mi bánás elvének ker Anglia békülékeny

Jasibo

A jasib

Bucuresti-Bukar Uj Kelet tudósító megerősíteni láts héttel ezelőtti hir szágbán ismét fel agitáció. A jasib ezelőtti ismét napi kérdést, azt a kér dövel ezelőtti ürti szagos antiszemita bantására. A diá menyeképen a jas határozatot hozot diákok csakis zsi nak. A vizsgára kokat visszautasít

Az ang kérte

A szovjetsajtó a

London, nov. 11. tudomására hozta hogy az angol tö az orosz-angol di felvételét.

Beavatottak szer javasolni fogja a dást is.

A British Unite jelentése szerint a sitja azt az ang szovjet vállalja a c tés ellenében a pr

December elseje és tizenötödike között ül össze a második hágai konferencia

A belga kormány minden erőfeszítése ellenére Bazel lett a nemzetközi pénzügyi székelyhelye

London, nov. 11. A Daily Telegraph brüsszeli tudósítójának közlése szerint a belga kormány még egy utolsó erőfeszítésre készült, hogy Brüsszelt tegyék a nemzetközi pénzügyi székelyhelyévé. A belga kormány a második hágai konferencián akarja ezt a követelést megfelelő nyomattal előterjeszteni. Angol politikai és diplomáciai körökben megállapítják, hogy az angol álláspont ebben a kérdésben nem változik s Anglia kitart azon követelése mellett, hogy a bankszékelyhelynek semleges városban kell lennie.

A második hágai konferencia egyes frázisairól egyébként a londoni déli lapok tudósítói beavatott helyről szerzett értesülései alapján a következő négy frázisról számolnak be: 1. Ismertetni fogják a jóvátetelekre jogosult hatalmak és Németország jelentéseit. 2. A jelentések felett diplomáciai vita indul meg a kormányok között. 3. A létrejött végleges kormány-megegyezéseket jogi bizottságnak adják ki, hogy ez megformálja az egyezmény jogi vonatkozású részeit. 4. Az egyezmény végleges formába öntése és a formaszertől aláírás aktusa.

Angol politikai körökben úgy tudják, hogy a konferencia legkorábban december elseje körül ülhet újra össze Hágában, de nincs kizárva, hogy tizedike és tizenötödike között kezd meg ülésezéseit.

Baden-Baden, nov. 11. A nemzetközi fizetések bankjának szervező bizottsága Bazel választotta a pénzügyi székelyhelyül. Az északsvájci várost Francia- és Németországhoz való közelsége, kitűnő vasuti összeköttetései predisztnálták bankszékelyhely céljaira.

Az osztrák községi választásokon a szociálisták nyerték el a többséget

Vidéken, sőt a Heimwehchez húzó helyeken is tért hódítottak a szociáldemokraták. Nyolc súlyos sebesültje van a Heimwehnek az oberlaui verekedésekből kifolyólag

Bécs, november 11. A községválasztások kisebb incidensektől eltekintve, zavargások nélkül folytak le. 1711 község közül 1698-nak képviselőtestületi választások eredményei már ismeretesek. A szociáldemokraták 4111 mandátumhoz jutottak, szemben az 1924-ben elért 3630 mandátummal. A nem szociálista pártok mandátumainak száma az eddigiek szerint 18,246.

A déli lapok szerint a választások a pártok erőviszonyában nem hoztak lényegesebb eltolódást. A keresztényszociálista sajtóorgánusok rámutatnak arra, hogy a szociálisták több helyütt polgármesteri helyeket vesztek, tehát szerintük a választások eredménye a községválasztásokat jobbfelé tolna volna el, ezzel szemben a szociálista lapok utalnak arra, hogy a szociáldemokratáknak vidéken erősen megnövekedett mandátumaik száma. A semmeringi Gloggnitzben is eredményeket értek el, ahol pedig az utóbbi időkben rendkívül erős volt a Heimwehr-tervékeny-

ség, ami azt bizonyítja, hogy a Heimwehr-mozgalom gyökereit nem tudta a lakosság széles rétegeibe lebecsülni.

Bécs, november 11. Oberlaaban a Heimwehr ünnepe után súlyos össze- tüzések voltak a Heimwehr és a politikai ellenfelek között. Mindkét részen számos sebesülés történt. A Heimwehnek nyolc súlyos sebesültje van, a sebesülések legnagyobb része lövések útján származott.

MacDonald szerint december 15-én az utolsó angol katona is elhagyja a Rajna-területet

London, november 11. Mac-Donald miniszterelnök a Lord Mayor beiktatási ünnepsége után tartott lakomán foglalkozott a kormány külpolitikai teljesítményével. Rámutatott arra, hogy Snowden Hágában nem kívánt Anglia részére kivételes bánásmódot, csak mindössze az egyenlő elbánás elvének keresztülvitelét sürgette. Anglia békéltető külpolitikájának egyik

legjelentősebb lépése az, hogy a hágai megegyezés végrehajtásaképpen az angol megszálló csapatok kétharmad részét máris kivonták a Rajna-vidékről. A kormány a megszállás likvidálását december 15-én állapította meg, amikor is az utolsó angol katona is elhagyja a német földet. Eddig az időpontig várható a francia csapatok

kivonulása is a rajnai megszállási második zónából. Ha semmi közbe nem jön, mondotta Mac-Donald, a rajnai harmadik zóna kiürítése is befejezést fog nyerni a hágai megegyezésben megállapította jövő évi június 30-i időpontig. Ezzel a világháború likvidálásának végső fejezete is lezárul és a tartós béke ideje következik el.

Jasiban újra megkezdődtek a zsidóverések

A jasi orvosi fakultás tanárai zsidó hulla hiányában nem engedik vizsgáznai a zsidó diákokat

Bucuresti-Bukarest, november 11. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az események megerősíteni látszanak azt a néhány héttel ezelőtti híradásokat, hogy az országban ismét fellángolt az antiszemita agitáció. A jasi diákok néhány héttel ezelőtti ismét napirendre tűzték a hullakérdést, azt a kérdést, amely hét esztendővel ezelőtti ürügyül szolgált egy országos antiszemita diákmozgalom kirobantására. A diákok akciójának eredményeképpen a jasi tanári kar hivatalos határozatot hozott arról, hogy a zsidó diákok csakis zsidó hullákat boncolhatnak. A vizsgára jelentkezett zsidó diákokat visszautasították azzal az indo-

kolással, hogy nincs zsidó hulla, amelyen dolgozhatnak.

Szombat éjszaka a jasi egyetem aulájából a vonatokra is áterjedt az antisemitizmus. Szombaton ünnepi diákkongresszus husz éves évfordulójának emlékeztetőre. A jubileumi kongresszuson részt vettek az összes egyetemek delegátusai. A kongresszusról hazatérő delegátusok a bukaresti gyorsvonaton utazva, megtámadták Barach botoşani kereskedőt, aki Marasestínél szállt fel a vonat egy másodosztályú fülkéjébe. A diákok előbb követelték, hogy igazolja magát, majd szó nélkül nekiestek és botokkal ütlegelni kezdték. A műbe-

tetőzésül a szerencsétlen kereskedőt megfogták és midőn a vonat már gyors mozgásban volt, kidobták a vonatból. A csodálatos véletlennek tulajdonítható, hogy Barach súlyosabb következmények nélkül menekült a támadásból. Azonnal visszament a marasestíi állomásra, jelentést tett a történetéről az ügyeletes rendőrkormányzatnak. A komiszárt azonban a dolgok nem látszóttak túlságosan meghiúsulni, mert arra sem volt hajlandó, hogy Barach vallomását jegyzőkönyvre vegye. Barach a következő vonattal Bukarestbe utazott, ahol jelentést tett a hatóságoknak a történetéről.

Az angol kormány a norvég követség útján kérte fel a szovjetkormányt a követ-küldésre

A szovjetsajtó a kommunista propaganda-tílalom ellen foglalt állást. A görög szovjetkövet távozásának kulisszatitkai. Csicserin végleg leköszönt a külügyi népbiztosságról

London, nov. 11. A norvég követ tegnap tudomására hozta a szovjetkormány, hogy az angol törvényhozás elhatározta az orosz-angol diplomáciai összeköttetés felvételét.

Beavatottak szerint közelebről Anglia javasolni fogja a kölcsönös követküldést is.

A British United Press tudósítójának jelentése szerint a szovjet sajtó visszautasítja azt az angol követelést, hogy a szovjet vállalja a diplomáciai összeköttetés ellenében a propagandatílalom betar-

tását. A lapok megállapítják, hogy a szovjetkormány és a kommunista internacionálé két külön intézmény és a kormány nem adhat utasításokat az internacionálnak s nevében sem vállalhat kötelező erejű kijelentéseket. Ebben az ügyben egyébként Moszkvában félhivatalos tájékoztatást is kiadtak s ez is azt hangsúlyozza, hogy az angol követelés teljesítése épen olyan lehetetlenség, mintha orosz részről azt követelnék Hendersontól, mint a második internacionálé tagjától, hogy gyakoroljon nyomást az

internacionáléra, hogy az beszüntesse szovjetellenes politikáját.

Az angol-orosz nézeteltéréseknek a moszkvai lapok szerint a tervezett orosz-angol szerződés szempontjából még messzeemenő kihatásai lehetnek.

London, november 11. A Morningpostnak jelentik Athénből, hogy Oustinoff szovjetkövetnek azért kellett váratlanul távoznia állomáshelyéről, mert a görög kormány bizonyítékokat produkált ellene, hogy a többi követségnél négyeszer nagyobb követségi személyzet útján rend-

Intim fertőtlenítőszer

Az ósiai módon elterjedt nem-i betegségek, melyek terjesztésének az oka a mindkét nem hanyagsága és vigyázatlansága, — morális kötelességévé teszi minden egyénnek, hogy úgy saját magát, mint a hozzá közel állókat az említett nem-i betegségek borzasztó következményeitől megóvja. Ne várja be míg utoléri ezen betegség, hanem még idejében szerezzen be egy olyan gyógyszert, amely lehetővé teszi, hogy fiatalágát minden veszedelem és félelem nélkül élvezhesse.

Egyedüli készítmény, amelynek segítségével a nem-i betegségeket elkerülheti, a könnyen hordozható és kezelhető rég ismert és világhírű

Semori-Tabletták

Számos orvos és kórház által kipróbálva

Minden gyógyszertárban és drogueriában kapható 12 tablettát tartalmazó eredeti üvegtubusban.

Minden üvegtubus a fenti rajz szerint „fekete fejben vörös kereszt” védjeggyel van ellátva.

Azon csomagolás, amely a fenti védjeggyel nincs ellátva, visszautasítandó.

szerez kémkedést folytatott görög katonai, tengerészeti és légi forgalmi titkok kikémlelésére. A tudósító szerint a követség személyzetének egy része diplomáciai kémkedést folytatott s különösen az Athénben akkreditált diplomaták lépéseit figyelte s megbeszéléseikről és diplomáciai cselekményeikről állandóan informálta a követ útján a moszkvai szovjetkormányt.

London, november 11. Moszkvai jelentés szerint a kommunista párt végrehajtó bizottsága tudomásul vette Csicserin külügyi népbiztosság állásáról történt lemondását. Csicserin továbbra is Wiesbadenben maradt és kezelteni fogja magát.

A német Stahlhelm Rómában a fascistapárt főtítkaránál tisztelegtek

Róma, november 11. A német Stahlhelm egy csoportja tanulmányi kirándulásra az olasz fővárosba érkezett. A vendégek ma tisztelegtek Turattinál, a fascistapárt főtítkaránál.

Végleg Curtius lett a német külügyminiszter

Berlin, november 11. Hindenburg elnök ma kinevezte Curtius dr. gazdasági minisztert birodalmi külügyminiszterre s egyidejűleg felmentette a gazdasági minisztérium vezetésétől.

Gazdasági miniszter Moldenhauer dr. egyetemi tanár, birodalmi gyűlési képviselő lett.

Park Szálloda

Timisoara-Temesvár Strada Gareí (Vasut-ucca) 2. sz. - Telefon 7-50

Burger Lajos

A pályaudvar közvetlen közelében a modern követelményeknek teljesen átalakított

Park Szálloda

az összes régi, erdélyi és bánati nagykereskedők, kereskedők és utazók találkozó helye. Családi kényelemmel berendezett, kifogástalan, tiszta szobák, fürdőszobák-szobák, elsőrendű étterem, interurban telefon, fodrász műhely, Safe és stb.

Mérsékelt, alacsony árak! Pontos kiszolgálás!

ZSIDÓ KÖZÉLET

A kolozsvári helyi csoport Balfour-ünnepe. A hagyományos keretek között zajlott le Kolozsváron a Balfour-deklaráció tizenkettedik évfordulója. Az ünnepséget, amely az unitárius kollégiumban folyt le, dr. Weisz Jenő, a Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyi csoportjának ügyvezető elnöke nyitotta meg, aki általános cionista szempontból méltatta a Balfour-deklaráció jelentőségét, egyben a cionista közvéleménynek azt a szilárd meggyőződését juttatta kifejezésre, hogy a palesztinai események után a zsidó nép fokozott munkával és áldozatkészséggel kell, hogy ragaszkodjék a Balfour-deklarációhoz, mert csak így tudjuk megkövetelni Angliától, hogy a maga részéről is eleget tegyen a Balfour-deklarációban és a mandátumban vállalt kötelezettségeknek. Klein Elijáhu a Mizrahi nevében a valóságos zsidóság világszemléletén keresztül foglalkozott a Balfour-deklarációval és kimutatta, hogy 2500 évvel ezelőtt, Ezra és Nehemia idejében is volt egy ilyen deklaráció, amelyben Kyros akkori perzsa király adta hozzájárulását és aktív támogatását a zsidó állam újjáépítéséhez. Dr. Otto Abeles, a Keren Hajjesz delegáció tagja, a Balfour-deklaráció előzményeit ismertette, majd a palesztinai eseményeken keresztül azt a koncepciót fejtette ki, hogy a Balfour-deklaráció csak értékelem papirdarab marad, ha a zsidó nép nem tölti meg tartalommal. A zsidó nép ne várja és hiába várja is, hogy Anglia építse fel helyette Palesztinát. Végül dr. Fischer József parlamenti képviselő, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke nagyszabású beszédében azok ellen, a zsidó csoportok ellen fordult, amelyek a Balfour-deklaráció, mandátum, a Palesztinában elért eredmények, a Jewish Agenci megalakulása és a felhárított palesztinai események után is távol tartják magukat a zsidó nép heróikus küzdelmétől. Ezek az emberek — mondotta — mindenütt előjogokat követelnek a zsidó közéletben, de amikor áldozatot kérnek tőlük, kicsinyes és átlátszó ürügyekkel palástolják el szűkmarkuságukat és megtagadják közösségüket a zsidó nép törekvéseivel. Mindazoknak, akik Palesztina újjáépítésében egyesültek, egyik legsürgősebb feladata kell legyen az, hogy az ilyen elemeket leoperálják a zsidó közélet testéről.

A helyi csoportok és szervezeti központok évi jelentése az országgrészi konferenciára. A decemberben megtartandó jubiláris országgrészi cionista konferencia előkészítő munkálatai már javában folynak. Ezzel kapcsolatban a Zsidó Nemzeti Szövetség központi irodája ismételt felhívja az egyes helyi csoportok és szervezeti központok figyelmét arra, hogy az elmúlt konferenciális évben kifejtett tevékenységükről szóló jelentésüket (október 31-ig bezárólag) a legsürgősebben küldjék be. A központi szervezeti jelentésben csak azok a helyi csoportok és szervezetek fognak szerepelni, amelyek legkésőbb november 25-ig jelentésüket eljuttatták a Szövetséghez.

Jól sikerült a kolozsvári sómerek táncdelutánja. Vasárnap délután a kolozsvári zsidó cserkészek táncdelutánát rendezték a KAC klub helyiségeiben. A zsufolásig megtelt terem az éjfél óráig a legnagyobb jókedv uralta, melyet szépségverseny és táncverseny szakított meg. A szépségverseny első nyertese a bájos Lukács Lily. A táncverseny győztesei az első pár Sámson Tündér és F. Nandi lettek. A táncdelután Rosenberger Béla rendezte nagy körültekintéssel.

Legelterjedtebb, legjobban bevezetett, hangnélküli, könnyűjárású gépirónok kedvence a masszív

ROYAL
írógépek.

★
Képviselete
Mechanika

Halász Boriska, Târgul-Mureș

Bratianu Vintila és Averescu náthát kaptak a brostenii vadászat előtt

Argetoianu, Lupu, Jorga és Tasca professzor képviselték az ellenzéket az udvari vadászon

București-Bukarest, november 11. (Az Uj Kelet tudósítójától). A brostenii ünnepségek lezajlottak anélkül azonban, hogy beváltották volna azokat a megszabható kombinációkat, amelyeket Miklós herceg meghívójához fűztek bizonyos körökben. Mi már annakidején megírtuk, hogy bármilyen intencióval is történt a kormány és az ellenzék vezetőinek az ünnepségekre való meghívása, nemzeti kormány alakításának a gondolata teljesen ki van zárva az adott politikai lehetőségek teréről. Ezt a megállapításunkat igazolta az a tény, hogy úgy Bratianu Vintila, mint Averescu tábornok náthákra való hivatkozással kimentették és nem mentek el az ün-

nepségekre, amelyeken Argetoianu, dr. Lupu, Jorga és dr. Tasca professzor képviselték az ellenzéket.

Részt vettek az ünnepségeken az egész királyi család és Sarateanu régens, a kormány részéről pedig Maniu miniszterelnök, Mihalache, Madgearu, Cihoski és Costachescu miniszterek. A vendégek két külön vonattal vasárnap reggel érkeztek Piatra Neamta, ahonnan automobilon folytatták utjukat Brostenibe. Itt Miklós herceg kulturális rendezett be rádióval, mozgóval és egyebekkel felszerelve a környékbeli parasztság számára, malmot és gőzfűrészt állított fel és egész birtokát a környékbeli parasztság rendelkezésére bocsá-

totta. A megnyitáson Maronescu ezredes, királyi adjutáns ismertette Miklós herceg alapítványának jelentőségét, majd Miklós herceg, Jorga professzor, Costachescu és dr. Lupu tartottak beszédeket. Az előzőleg lanszirozott hírek közül mindössze annyi volt igaz, hogy a kormány tagjai és az ellenzék vezetői között tréfás szóváltások történtek és hogy általában sok derüvel beszélgettek el indifferens dolgokról. Maniu Jorgával folytatott hosszabb diskurzust, Lupu pedig igyekezett állandóan Madgearu sarkában lenni. Ettől a nemzeti kormányig azonban még igen sok van hátra.

Elhalasztották a kormány átszervezését Dan Sever Maniu rendelkezésére bocsátotta a tárcáját

București-Bukarest, november 11. A kormány átszervezése a felmerült nehézségek következtében ismét halasztást szenvedett. Bukaresti lapok jelentése szerint az új kormánylista végleges összeállítása csak csütörtök este, tehát a parlament megnyitásának előestéjén fog megtörténni. A nehézségek oka mindenekelőtt is onnan ered, hogy Mihalache ragaszkodik a kormányzó párthoz tartozó két csoport arányos képviselőtételéhez, míg Maniu az új kormánylista összeállításának kérdését az összeérdekek szempontjából nézi. A másik oldalon viszont az erdélyiek elégedetlenek amiatt, hogy az átszervezett kormányban mindössze három erdélyi miniszter marad. Az erdélyi parlamente-

rek még mindig nem mondtak le arról, hogy Popovici Mihályt ismét a pénzügyminiszteri székben lássák, holott a történetek után Popovicinak a kormányba való visszatérése teljességgel lehetetlen.

Nehézségeket okoz végül a miniszterelnöknek az is, hogy egyes miniszterek nem hajlandók a részükre felajánlott tartományi igazgatóságokat elfogadni. A bukaresti lapok megállapítják, hogy az átszervezés ismételt elhalasztása árt a kormány presztízisének és követelik, hogy Maniu a legnagyobb eréllyel nyuljon bele az önjelöltek darázsészkébe.

Dan Sever egészségügyi miniszter ma levelet intézett Maniuhoz, amelyben

„egy éves munkálkodás után a keserűség legcsekélyebb érzése nélkül” rendelkezésére bocsátja tárcáját. Dan Sever elegáns gesztusát a bukaresti lapok igen szimpatikusan kommentálják.

A szociáldemokrata párt Csernovitzban népgyűlést tartott vasárnap, amelyen többek között Piștiner és Roznovanu képviselők is felszóltak. A gyűlés végén határozati javaslatot szavaztak meg, amelyben tiltakoznak a rendőrségen gyakorolt verések barbár rendszere ellen. Megállapítják, hogy a kormány az adók növelésével s a tisztviselők elbocsátásával növeli a nyomort és végül széleskörű politikai amnesztiát kérnek.

A Heimwehr nem szerel le

A vezetőség harcias nyilatkozata

Bécs, november 11. A Heimwehr vezetősége hivatalos nyilatkozatot tett közzé, amely politikai körökben nagy feltűnést keltett. A nyilatkozat többek között a következőket tartalmazza:

— A bel- és külföldi szocialista sajtó az utóbbi napok folyamán ismételt hangot adott annak a kívánságának, hogy Ausztria belső békéje érdekében szereljék le az összes fegyveres alakulatokat. Az osztrák Heimwehr vezetősége a legnagyobb nyomatékkal hangsúlyozza, hogy minden olyan kísérletet, amely a Heimwehr-organizációt vagy annak egyes részeit leszerelni óhajtana, a lehető leghatározottabban visszautasít és minden ilyen kísérlet ellen fegyveres ellenállást fog kifejteni. Londoni jelentés szerint a Daily Te-

legraph Henderson külügyminiszternek az alsóházban legutóbb tett nyilatkozatával foglalkozik, amelyben tudvalevően kijelentette, hogy Anglia nem nézhetné közömbösen egy ausztriai alkotmány-puccs bekövetkezését. Hendersontól kapott információk szerint ennek a nyilatkozatnak az volt a háttere, hogy az angol kormány annakidején garanciát vállalt az osztrák népszövetségi kölcsön egy részéért. Ha már most Ausztriában polgárháború támadna, akkor ez az osztrák pénzügyek összeomlását vonná maga után és az angol adófizetőknek fedezniük kellene az osztrák kölcsön kamatainak jó részét. Természetes tehát, hogy az angol kormány aggodalommal látja annak lehetőségét, hogy Ausztriában felborulhat a helyzet.

Közeledik november

20

a zsidó kórházsorsjegyek huzásának napja, amikor több mint 2000 nyeresemény és közel három millió lei kerül kisorsolás a.

Vett már

zsidó kórházsorsjegyet

Ha még nem vett siessen, hogy el ne szalassza szerencsáját.

Egy sorsjegy ára 100 lei!

Kapható minden trafikban, jobb üzletben, bankban és ügynököknél.

?

Bizalmat szavaztak a török kormányra

Konstantinápoly, november 11. Ismét pasa miniszterelnök a nemzetgyűlés Angorában tartott tegnapi ülésén, ismertette a bel- és külpolitikai helyzetet. Kijelentette, hogy Törökország továbbra is békés politikát akar követni. A képviselőház 264 szavazattal egyhangulag bizalmáról biztosította a miniszterelnököt és a kormányt.

A Zeppelin újabb délnémetországi útja

Berlin, november 11. A Graf Zeppelin ma reggel 7 óra 30 perckor délnémetországi utra startolt. Kilenc órakor Stuttgart, fél tízkor Heidelberg, tízkor Darmstadt felett volt és fél tizenegyre érkezett Majna-Frankfurt fölé, ahol kétszáz méter magasságban egy órát a város felett körözött. Fél tizenkettőkor a léghajó leszállt a frankfurti repülőtérre s a személyzet részt vett azon az emlékünnepen, amelyet Frankfurtban az 1909 ik évi első Zeppelin-leszállás évfordulója alkalmával rendeztek. A léghajó délután újra a magasba emelkedett s délután öt órára visszaérkezett Friedrichshafenbe.

Idegessége elmúlik,

jól fog aludni

kellemes üdítő érzés fogja el, ha este vagy reggel

„URANIL” fenyőfűrdőt használ

1 doboz 10 kapszulát 10 fürdőre való fenyőkivonatot tartalmaz és az ára Lei 120 tehát egy kellemes testet, lelket felüdítő fürdő csak 12 leibe kerül. Kapható minden gyógyszertárban, drogeriában és illatszert üzletben. — Csak „URANIL” fenyőfűrdőt tessék kérni és elfogadni.

Romániai főraktár:

Dr. Biró gyógytár, Cluj

A hat

A kormány, a város és román képviselőinek mellesleg jóleső lelkesedést tömegből, mely mellemmel és emelkedett végig az egy

Martinescu egészségügyi

a megjelenésben a miniszter megbízás házavató ünnepi hangsúlyozta, hogy ügyének kiemelkedő zsidó kórház létes nem tehet mindegyes anyagi lehetőségei oly sok a tenni és adalom áldozatkész államnak és önmaguk készség már közmóházat örömmel s egészségügyi intézménykor a miniszter tő maga részéről, min let vezetője, igéret ügyét minden lehet gátni fogja, — ugy tette, — hogy hi tehesen eleget. Irt ház munkájára, ne re, akiknek élén olyan fáradhatatlan mig az eszme való

Papp Danil a VI hadte

az emberszeretet, alkotását üdvözli a gények és szenvedő — mondotta — és raterőnek, tettekre ját mutatja. Az ors lett egy szép intézm zal a tudattal, hogy lelkes férfiak és né Üdvözli mindazokat részük volt és sok és eredményt kíván nak.

Dr. Po vármegye

a zsidó kórház felé humanitáris intézm vözi, hanem azt a amely ilyen tettekre hatja Sebestyén Józ lentése, hogy ebb tesznek különbséget zás között. Így is a szenvedés minden a szeretetnek kell ket is testvérként é iok kitűzésében é Üdvözli a kórház a akik közreműködés áldozatkészességükkel hoz hozzájárultak zsidó kórház egyike nek, amelyek a rom egymáshoz közelebb szeforrasztani vanna

Dr. Mihai polgár

a város örömeinek kifejezését. Ennek a lósítása az embersze nek az ünnepe. A gondolata fog el ben háznak a láttára, am ját a szeretet építette lozsvár városa töle t ségére lesz a zsidó nagy szükségletet e vatva lesz nemcsak számos városa szenved és enyhülést szerezni Dávidot és nejét, akik jáját hosszú évek óta méltányolni tanulta, ő met, aki szüleinek es munkakedvel valósi szerü segítőgárda élé vári zsidó kórház o áldását kéri munkájú

Dr. I. Nie bukarest

a zsidóság jogszerin hitközségek uniója é

Kaptak

aszaton

Maronescu ezre-
ismertette Miklós
nak jelentőségét,
Lorga professzor,
Lupu tartottak be-
g lansirozott hi-
nyi volt igaz, hogy
az ellenzéki veze-
váltások történetek
ok derüvel beszél-
dolgokról. Maniu
szabb diskurzust,
állandóan Mad-
Ettől a nemzeti
még igen sok van

vezését ére

dás után a keserű-
rzése nélkül" ren-
tárcáját. Dan Se-
it a bukaresti la-
san kommentálják.
a párt Csernovitz-
a vasárnap, ame-
tstiner és Roz-
k is felszólaltak. A
zati javaslatot szá-
váltásoknak a
olt verések barbár
állapítják, hogy a
velésével s a tiszt-
növeli a nyomort
politikai amnesztiát

ztaak a török nyak

ovember 11. Ismet
nemzetgyűlés Ango-
ülésén, ismertette
helyzetét. Kijelen-
g továbbra is békés
ni. A képviselőház
angulag bizalmáról
erelnököt és a kor-

délnémetországi

A Graf Zeppelin
perokor délnémet-
Kilenc órákor Stutt-
berg, tizkor Darm-
tizenegyor érkezett
ahol kétszáz méter
a város felett kör-
or a léghajó leszá-
lötéren s a személy-
az emléktűnnepen,
az 1909 ik évi első
fordulója alkalmával
delután újra a ma-
slután öt órára visz-
hafenbe.

mulik, fog aludni

fogja el, ha este
eggel
RANIL" fenyő
t használ
10 fürdőre való fe-
és az ára Lei 120
estet, lelket feltöltő
kerül Kapható min-
drogáriában és illat-
"URANIL" fenyő-
és elfogadni.
főraktár:

gytár, Cluj

A hatóságok fejei üdvözlik a zsidó kórházat

A kormány, a hadsereg, a vármegye, a város és román jótékonyági közületek képviselőinek meleghangu üdvözlőszavai jöveső lelkesedést váltott ki az ünneplő tömegből, mely mindvégig feszült figyelemmel és emelkedett hangulatban hallgatta végig az egyes szónokokat.

Martinescu professzor egészségügyi kerületi inspektor

a megjelenésben akadályozott Dan Sever miniszter megbízásából vesz részt a kórházavatás ünnepi aktusán. Beszédében azt hangsúlyozta, hogy az ország egészségügyének kiemelkedő eseménye a clujzi zsidó kórház létesítése. Az állam maga nem tehet mindent ezen a téren, mert anyagi lehetőségei korlátozottak, pedig oly sok a tenni és cselekedni való. A társadalom áldozatkésztsége segítségére siet az államnak és önmagának. A zsidó áldozatkésztsége már közmondásos. Ezt a szép kórházat örömmel sorozzák be az ország egészségügyi intézményeinek sorába. Amikor a miniszter üdvözlőtét tolmácsolja, a maga részéről, mint az egészségügyi kerület vezetője, ígértet tesz, hogy a kórház ügyét minden lehetőséggel eszközrel támogatni fogja, — úgy ahogyan ezt eddig is tette, — hogy hivatásának zavartalanul tehesen eleget. Isten áldását kéri a kórház munkájára, nemes alapítóra, vezetőire, akiknek élén dr. Sebestyén József olyan fáradhatatlan agilitással küzdött, míg az eszme valóra vált.

Papp Danila altábornagy a VI hadtesti parancsnoka

az emberszeretet, humanizmus gyönyörű alkotását üdvözli az új kórházban. A szegények és szenvedők kórházának alapítása — mondotta — és megvalósítása az akaratának, tetteinek nemese példáját mutatja. Az ország, a város gazdagabb lett egy szép intézménnyel, mi pedig az a tudattal, hogy áldozatkész, munkás, lelkes férfiak és nők még mindig vannak. Üdvözi mindazokat akiknek e munkában részük volt és sok sikert, további fejlődést és eredményt kíván a clujzi zsidó kórháznak.

Dr. Popa Ádám vármegyei prefektus

a zsidó kórház felépítésében nemcsak egy humanitárius intézmény megvalósítását üdvözi, hanem azt a konstruktív szellemet, amely ilyen tettekhez képes. Mélyen megajánlja Sebestyén József dr-nak az a kijelentése, hogy ebben a kórházban nem tesznek különbséget faj, vallás és származás között. Így is van az a helyén, mert a szenvedés minden embert testvérré tesz, a szeretetnek kell az egészséges embereket is testvérréket egyesíteni nemes ideálok kitűzésében és valóra váltásában. Üdvözi a kórház alapítóit, mindazokat, akik közreműködésükkel, munkájukkal, áldozatkésztségükkel ennek megvalósításához hozzájárultak és kívánja, hogy a zsidó kórház egyike legyen ama pilléreknek, amelyek a román állam ittélő népeit egymáshoz közelebb hozni, egymással összeforrasztani vannak hivatva.

Dr. Mihali Tivadar polgármester

a város örömeinek és büszkeségének ad kifejezést. Ennek a kórháznak a megvalósítása az emberszeretet nemes eszméjének az ünnepe. A humanizmus fenköit gondolatla fog el bennünket ennek a kórháznak a látára, amelynek minden tégláját a szeretet építette fel. Igéri, hogy Kolozsvár városa töle telhető módon segítségére lesz a zsidó kórháznak, amely nagy szükségletet elégít ki és amely hivatva lesz nemcsak a város, de Erdély számos városa szenvedőinek is gyógyulást és enyhülést szerezni. Üdvözi Sebestyén József Dávidot és nejét, akiknek jótékony munkáját hosszú évek óta mindig becsülni és méltányolni tanulta, dr. Sebestyén Józsefet, aki szüleinek eszméjét fáradhatatlan munkakedvvel valóította meg egy nagyszerű segítőgárda élén, üdvözi a kolozsvári zsidó kórház orvosi karát és Isten áldását kéri munkájukra.

Dr. I. Niemerower bukaresti főorvos

a zsidóság jogszerinti szenátora a regáti hitközségek uniója és a Böné Brith-szer-

vezet nevében hozta el üdvözlését és fejezi ki elismerését a kolozsvári zsidóság előtt. Heine, a nagy zsidó költő mondotta, amikor egy zsidó kórházat meglátogatott, hogy három csapástól szenvedtek annak betegek: Először azért, mert betegek voltak, másodsor azért, mert szegények voltak, harmadsor azért, mert zsidók voltak. Egy új zsidó kórház alapításánál lehetetlen nem gondolni erre a mondásra és ha nem is gondolunk rá, a zsidóság tudatában mindig benne volt az egymáson való segítség valóságát kötelező átérzése. A romániai zsidóság üdvözi a kolozsvári zsidóságot ezért a munkájáért, amely csak a kezdet, mert látva ennek a zsidóságnak lelkesedését és igaz zsidó érzését, tudjuk, hogy ez még további nagy teljesítményekre képes és hivatott. Szeretet és könyörületesség, akarat, és igaz zsidó szívépítették ezt a kórházat, amelyben vallás és faji különbség nélkül helyet talál majd minden szenvedő. Jele büröcshő, legvén áldása ez a kórház, áldásával alap tolnak, megvalósítóinak, gondozóinak, támogatóinak, az egész zsidóságnak, az egész országnak.

Dr. Mihali Tivadar

lépett ezután a szónoki emelvényre. A nagyszony, aki a román jótékony nő egyesületek közös üdvözlését hozta el az

Az igazi humanizmus és a zsidó szolidaritás szimbóluma

Dr. Fischer Tivadar országgyűlési képviselő a Zsidó Parlamenti Klub megbízásából a következő németnyelvű beszédet intézte a kórházgyűlés vezetőjéhez s a közönséghez:

— A szociális érzésnek, a jótétemények intézményesítésének ragyogó napja ez a mai. E nap ragyogása el fogja árasztani mindazokat, akik munkával, pénzzel és áldozatkésztséggel hozzájárultak a szeretetnek eme intézményesített hajlékához. Igaz szívből köszöntöm azokat, akik kezdeményezték a nagy művet, akik telket adtak és negyszerű indítékot a zsidó kórházhoz, Sebestyén Karolnát és Sebestyén Dávidot; (Kitörő, percekig tartó éljenzés.)

A zsidó egység ntjai

— Nem a köznapi jótékonyág obolusai, hanem komoly áldozatkésztség hívta életre ezt az intézményt. Az igazi humanizmus alkotása ez, öntudatos és jelentékeny energiák megtestesülése az emberszeretet nemes és nemesítő szolgálatában. Igaz zsidó emberséget reprezentál ez az intézmény, most beigazoljuk szegény embertársaink előtt, hogy a szeretet tüze lobog bennünk, ez az ősi zsidó jellemvonás. A beteggyógyezés megszervezésének gyökerei a zsidó nép lelkületéből fakadtak. Inséges betegeket gyógyítani, hajlékot adni számukra, a zsidó nép szociális erőinek gyönyörű kibontakozását jelenti. Együtt olyan instituciót adunk át a köznékn, ahol a zsidó tradíciókat szentül megtartják és ahol a zsidó önértzet istápolódik. De megnyilatkozik a zsidó szellemiség abban is, hogy ennek az intézetnek kapui nyitva állanak minden szenvedőnek, tekintet nélkül arra, hogy milyen fajhoz tartozik. És még egy szempont, amely megdobogtatja a szívemet, a zsidó politikusi szívet, aki hazájának minden zsidó polgárát politikai egységbe igyekszik tömöríteni. Romániában zsidó politika csak kisebbségi alapon valósítható meg, ahhoz azonban, hogy hazánkban igazi zsidó politika érvényesüljön, szükséges, hogy ez a politika a zsidó népben lakozó szociális erőre támaszkodhassék. Ha az egység fogalma általánosságban erőt jelent, akkor a kisebbségi politika tekintetében ez az egység életbevágóan fontos és mulhatatlan dolog. A Zsidó Parlamenti Klub, amelynek nevében szót emeltem, Románia zsidóit egybefogó eme politikai egység megteremtése felé törekszik. Minden logikusan gondolkodó ember számára ez a törekvés természetes és kézenfekvő. És ha valamikor egy pillanatra is kételyeim támadtak volna ezen ideál megvalósulása tekintetében, akkor most, ezekben az ünnepélyes percekben, amikor a zsidó kórházat avatjuk Kolozsváron, a kételyeknek el kell tűnniök. Mert e jóléti intézmény felépítése során Erdély zsidói a szó igaz értelmében imponáló szoros egységként léptek fel. Nem volt sem pártállás, sem irányzat, sem pártárványlat,

avatónnepségre, messze csengő meleg hangon szót a zsidó asszó yokhoz:

— Annak a szeretetnek a jezyében, amellyel ezt a kórházat létesítették, be-rendezték, minden szükségességgel ellátták, az igazi asszonyi szeretet nevében beszéltek. Sok a sz nvedő, e'esett és gyenge, akik rászorulnak a társadalom támogatására. Sokszor későn is érkezik a segítség, sokszor kevésnek bizonyul. Abban a munkában, amely a társadalom szívét mozditja meg a szociális sebek enyhítése érdekében, mindenki, de elsősorban az asszonyok mindig találkoznak fgnak. Csak ő tudja igazán méltányolni azt a heróikus munkát és áldozatkésztséget, amelyet e kórház felépítésével végeztek.

Tudja, hogy ma milyen borzasztó nehézségekbe kerül egy sokka kisebb, kevesebb áldozattal járó ügy mellé is be-szervezni az e ernyi gondnal, bajjal küzdő embereket. S mégis, a szív, a szeretet átfogó ereje, a zsidó asszonyok közismert karitatív érzése, humanisztikus gondolkodása, csodát teremtet. Legyen ez az új intézmény az, aminek szánták: szegény, szenvedő emberek gyógyhelye, gondok és bánatok orvosa és könnyek apasztója. Szerettel üdvözi a Sebestyén-házaspárt és mindazokat, akiket megillet a saját nevében is Isten áldását kéri a kifejtendő munkára és a kórház jövőjére.

— Kivánom Isten áldását erre a műre, refua sölemát! A mindenható és minden-gyógyító Isten áldása boruljon erre az in-tézetre.

Dr. Fischer József beszéde

Dr Fischer József, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke beszélt ezután. A beteg emberségnek, — ugymond, — a zsidóság már ősidőkben adott gyógyító eszméket — a Bibliával. A történelem során a fizikai bajok orvosainak legnagyobbjait adta, gyógyítani akarunk most is és ez az a terület, ahol minden nép gyermekei egyesülnek. Ez a mai nap ünnepe az emberség egységének. A szeretet jegyében jöttünk ide ünneplni, Isten áldását kérjük a műre, alapítóra, istápolóra és mindazokra, akik gyógyítanak és gyógyulnak.

Kolozsvár és a vidék üdvözlölete

Schwartz Jakob a kolozsvári ortodox zsidó hitközség nevében megindult szavakban üdvözi Sebestyén Dávidot és nemesszívű, jó-ság-s hitvesét, a mindnyájunk által szeretett Lina nénit.

Dr. Jakobi Emil az Uniunea, Somogyi Miksa Kolozsvár két Chevra Kadisájának nevében, Neuberger Zsigmondné a Nőegylet képviselőjében köszönti a Sebestyén házaspárt, akikhez régi barátság szállai fizük. Isten áldását kéri rájuk jó zsidó szívvel és imádkozni fog, hogy Isten éltesse őket „bis hundertzwanzig“. Köszönti dr. Sebestyén Józsefet, aki ernyedetlen, pihenést nem ismerő agilitással dolgozott a kórház felépítésének megszerzésén. Nyilvánosan köszöni meg továbbá a zsidó asszonyoknak, áldozatkész fáradságát, akik felhármat gyűjtötték a kórház javára. Hochmann Jakabné, a „Marpe Lönefes“ egyesület nevében köszönti az egyesület vezetőségét.

Dr. Ujhelyi József az aradi zsidó ambulanca megbízásából köszönti elsősorban Steiner Pál profszort, nagy nyereségét ennek a kórháznak. Dr. Szegő Ernő (Déva) a vidéki orvosok nevében közvetíti az üdvözléseket és kifejezi a zsidó kórház embersé és zsidó népi hivatását. Ordentlich Ferenc a dési hitközség üdvözlését hozza és örömeinek ad kifejezést afölött, hogy a Sebestyén-házaspár egészségben és jólétben érte meg ezt a gyönyörű napot.

„Aki földet ad a zsidóknak, felszabadítja a zsidókat“

Dr. Hamburg József, a zsidó kórház főorvos-főtitkára ekkor kezdés vette az alapító levelet és rémetnyelvű beszédet in'ézett Sebestyén Dávidhoz:

— Aki földet ad a zsidóknak, az felszabadítja a zsidókat. Ön zsidó intézményre földet adott és a felszabadítás nemes cselekedetét bajtorta végre. Szeretném, ha ez az alapítvány, amelynek átvételéről szóló okiratot ime átnyujtom Önnek, ne lenne az egyet-

len, csak az első alapítás. Kivánok Önnek jó egészséget és boldogságot az emberi kor legvégső határáig, amikor szeretettel és nagy-rabecsülésem kifejezésével átnyujtom Önnek a kórház telkének és épületének átvételéről szóló okiratot. Igérem, hogy a kórházat az alapítók intenciói szerint fogjuk vezetni. Sebestyén Dávid megindultan vette át a levelet és néhány szóval megköszönte a szíves üdvözlést.

Glasner főrabbi beszéde

Glasner Akiba főrabbi ezután a következő beszédet ta.totta:

— Hitünk sarkalatos alaptétele, hogy minden emberi mű és minden emberi vállalkozás Isten akaratától függ és így annak sikere Isten áldásának megnyilatkozása. Áll ez úgy az egyénre, mint minden közösségre és a nagy közösségre is.

A közösség nagy feladatainak és átfogó céljainak megvalósításához nagy szellemű, kimagasló egyéniségekre van szükség, akik magánéletükben elért sikereiket Isten áldásának tekintik, amely kitüntetés azon céliből nyerték, hogy erkölcsi, szellemi és anyagi erejüket áldozatkészten a kitűzött ideálok és nagy célok szolgálatába állítva, a nagy tömegeket lelkesítve, azokat megmozdítva, „erőkifejtésre, áldozathozatalra serkentésék.

Minden generációnak meg vannak a maga nagyjai, akik nagy tetteikkel világitófáklyaként állanak a társadalom élére, így biztosítván a gyakorlati élet által közvetelt szociális intézmények létesítését.

Ily eszményi emberpár volt Ábrahám és Sára. akiket a heti zsidra állít élénk, akik mint az egy Istenben való hitnek hirdetői a világraendnek erkölcsi alapjait fektették le és így a bibliának legkimagaslóbb alakjai maradtak örökidőkre. Szentéletükkel kapcsolatban a Tóra csakis nagyszerű tettekben megnyilvánuló emberbaráti szeretetükről tesz tanuságot.

Isteni küldetésük volt, hogy mint Isten kiválasztottjai anyagi, szellemi és erkölcsi értékekkel megáldva, azokkal a szenvedő emberséget szolgálhassák. „És légy áldással“, volt Isten várásszava, amellyel őket az Ő egyetlenségét hirdető vándorutjukra bocsájtotta, amelyet Ábrahám úgy értelmezett, hogy

minden ember igyekezzék erkölcsi és anyagi erejéhez mérten a társadalomnak hasznos és áldozathozó tagjává lenni.

Az erdélyi zsidókórház felépítésének gondolata már 30 évvel ezelőtt fogamzott meg Erdély vezető egyéniségeiben, különösen a háboru utáni években mutatkozott meg nagy szükségessége és hordereje, a gondolat azonban nem öltött testet azért, mert ily nagy mozzalmak sikeréhez és nagy célok megvalósításához a vezető egyéniségek nagyszabású, imponáló, a tömegeket lelkesítő nemes gesztusaiakra van szükség. Ilyenek hiányában az erre irányuló akciók meddők maradtak és csak akkor, midőn a Gondviselés által anyagi és szellemi kincsekkel oly gazdagon megáldott Sebestyén Dávid és neje alig 2 évvel ezelőtt Isten sugalta nagystilű alapítvánnyal állott ezen akció élére, ezen lelkesítő példán felbuzdulva sorakoztak áldozatkészten a nagy tömegek ezen nemes emberbarát mögé, aminek

Lélekemelő ünnepségek között avatták fel a kolozsvári zsidó közkórházat

Többezer főnyi tömeg jelenlétében adták át a kórházat rendeltetésének, amely a legmodernebb felszereléssel rendelkezik

Harminc évig várt Erdély zsidósága erre a napra.

Három évtizede hintették el a kolozsvári zsidó kórház gondolatának magvát, amely most sudár kalásza szökkenet és Kolozsvár szívében az örök zsidó humanizmus dicsőretét hirdeté. Tegnap óta hatalmas anyagi és erkölcsi javakkal lett gazdagabb Erdély zsidósága. Kórházavató ünnepet tiltunk és az erdélyi zsidóságnak ez a legújabb. fiatal, de annál izmosabb intézménye kiártta szélesre kapuit, hogy menedéket adjon a zsidó szegénynek legszerencsétlenebbjeinek, a betegeknek.

Már harminc esztendője annak, hogy Kolozsváron bátoritanul elhangzott az első szó a zsidó kórház szükségességéről, aztán évenként nem beszélt róla senki. De a lelkek mélyén ott élt a gondolat kitörölhetetlenül, mert mindazok, akik szívükön viselték az itt-élő zsidóság sorsát, tudták nagyon jól, milyen égetően szükségünk van a zsidó kórházra.

Minden nép és minden kollektív közösség intézményeiben él. És Erdély zsidósága a béke boldog és gazdag esztendeiben vérszegény, erőtlén életet élt, alig-alig akadt számottevő intézménye, amely a zsidóság filarétájából, a zsidóság szolgálatára állott volna. A bőség hét esztendejében, ki gondolt a szükség éveire? Így maradt pusztá gondolat évtizedeken keresztül a kolozsvári zsidó kórház gondolata, míg 1921-ben a parancsoló szükség életre hívta a zsidó kórház-egyesületet.

Kevésen voltak az első esztendőben, de csupa lelkes emberbarát, akik elvégezték az első pionirmunkát. Sebastyén Dávid és nejeinek hatalmas teledakománya adta meg az első nagyobb lökést az akciónak, a kolozsvári zsidóság egyetemének áldozatkész szeretetét. Az erdélyi zsidóság fogékony lelke ráeszmélt arra, hogy csak erősen megalapozott intézmények biztosíthatják életét és hogy ez intézmények között az iskola mellett első helyen áll a kórház. Egész Erdély zsidósága megmozdult a hívó szóra. A kórházakció eddigi során csodálatos szolidaritásról tett tanúságot az erdélyi zsidóság. A nagy városok és az eldugott apró falvak zsidói egyforma lelkesedéssel adták össze obulusaikat a zsidó kórház tégláira.

Márholnapra nagyszerű orvosgárda boszótta a kórház rendelkezésére szolgálatait, minden ellenszolgáltatás nélkül, még meg sem volt a kórház, de a pompásan felszerelt ambulárium már is ezreivel kezelte az Erdély minden sarkából a kolozsvári kórház alapításának hírére idesereglett betegeket. Zsidó és nemzsidó betegeket, mert a kórház kapui nemzetiségre való tekintet nélkül megnyitnak minden szenvedő beteg előtt.

Az a hatalmas embertömeg, amely spontán lelkesedéssel sereglett össze a tegnapi pompás avató ünnepségen, minden szónál erőteljesebben bizonyította, hogy az erdélyi zsidó kórház milyen mélyen eresztett gyökeret a zsidó szívekben. Nem lehet meghatódottság nélkül írni erről a lélekemelő ünnepségről, amely mintha minden válaszfalat ledöntött volna, és egy cél szolgálatában egy táborba gyűjtötte össze a zsidó lelkeket.

Bolcs, emelkedett és szívólfakadó szavak kíséretében adták át a kórházat rendeltetésének. Ime van már hajléka Erdély zsidó betegeknek és van hajléka a zsidó orvosoknak, akik a régi, nagymulta egyetemi város tradícióhoz híven, komoly tudományos intézményé és a továbbképzésre szomjazó fiatal zsidó orvosgárda Alma Mater-évé fogják fejleszteni a zsidó kórházat.

Az erdélyi zsidóság széles tömegei lerótták már tartozásuk egy részét, amikor a kórház alapító mellé sorakoztak fel adományokkal és kereszttel segítettek a kórházat a gyermekképző első nehézségein. De messze vagyunk még a beteljesüléstől. A tegnapi szép ünnep nemcsak az elvégzett munkának jóleső piéneje volt, de hírnöke a még ránkváró feladatoknak. Ami eddig történt a kórház érdekében és amit tegnap tártunk, bizonyossá teszük, hogy az erdélyi zsidóság maradék nélkül meg fog felelni a hátralevő feladatoknak is.

Különös varázsa van az áldozatkészégnek.

A szívólfakadó cselekedetek láthatatlan szálakon megtalálják a többi szívekig az utat. Amikor Sebastyén Dávid a telkét a kórház céljaira felszántotta, olyan visszhangja támadt a zsidó szívekben, hogy garmadával hordták össze az adományokat Erdély minden sarkából. És most, hogy az erdélyi zsidóság első áldozatkészégéből meglett a kórház, az erdélyi zsidóság szíve dobbanására Sebastyén Dávid azzal válaszolt, hogy újabb 500.000 lejes alapítványt létesített. Így mulják felül egymást a szívek nemes versengésben, hogy az erdélyi zsidóság kórháza büszkesége legyen mindnyájunknak.

Ki a szíve áldozatkészégével, ki a két keze munkájával szolgálta a kórház ügyét. Lehetetlen ezen a helyen felsorakoztatni mindazoknak a nevét, akiknek adományaihoz fűződik, hogy eddig elérkeztünk. És minden dicséretünk azé a lelkes gárdáé, amely Sebastyén József dr. fáradhatatlan és felbecsülhetetlen energiájú vezetése alatt emberfeletti munkát végzett máris.

Amikor a kórházat felavatták, az erdélyi zsidóság nemcsak ajándékhoz, de súlyos adossághoz is jutott. Amikor elvesszük az ajándékot gondolnunk kell az adósság törlesztésére is. Léptéről-lépésre, tégláról-téglára kell kivegye mindenki a részét a munkában, hogy a kezdethez méltó módon fejeződjék be a kórház Erdély zsidóságának dicséretére és a kórházra szorulókre ezreinek gyógyulására. Az a kórház, amely a tegnapi nappal megnyitotta kapuit, csak a palántája még a nagy erdélyi zsidó kórháznak. De az a zsidóság, amely gondos kézzel és áldozatkész szívvél ilyen szép palántát nevelt az elvetett magból, tudni fog erős tölgfát is nevelni.

A lélekemelő avató ünnepség lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be:

Ötezerfőnyi tömeg a szabad ég alatt

Az idő kissé boros, de mindnyájan érezzük, hogy ezt az ünnepséget a szabad ég alatt nem fogja elrontani semmi. A kórház hatalmas telkének közepén állították fel a díszsátor, minden sarkán román nemzeti lobogó. A pálmákkal, fenyőgírlanokkal és a zsidó kék-fehér színekkel feldíszített sátor frontján a király és a régenstanács képe, alatta két festmény fehér lepellel letakarva: az alapító házaspár, Sebastyén Dávid és neje képe.

Érkeznek a vendégek

A sátor bejárója előtt dr. Steiner Pál professzor fogadja a vendégeket: Papp Daniila altábornagy hadtestparancsnokot, dr. Basiota tiszti főorvost, dr. Mihali Tivadar polgármestert és nejét, Martinescu professzor közegészségügyi inspektort, Buia János dr. városi tiszti főorvost, Arama őrnagyot, Negruțiu szenátort, dr. Popa vármegyei prefektust, Hațegan Simon rendőrkezeset és a vidéki delegátusokat.

Az udvaron egy kisebb sátorban kolozsvári uriaszonyok a zsidó kórház sorsjegyeit árulták. A közönség mint egy népiünnepélyen, tömegesen kereste föl a sátor. Nem csoda, a kórházi sorsjegyek húzása tíz nap múlva lesz: november huszadikán.

Féltizenegykor már zsufolásig megtelt a nagy sátor orvosokkal, a város és a hitközségek notabilitásaival.

Az asztalon az üdvözlések garmadája. Szép levélben üdvözölte az egyesületet dr. Makkay Sándor erdélyi református püspök, aki a következőket írja: Rendkívül sajnálom, hogy hivatalos elfoglaltságom miatt ezen a lélekemelő ünnepségen részt nem veszek, ezért kérem fogadják ezton szívólfajóvó áldás-kívánásomat a nagyjelentőségű emberbaráti intézmény jövőjére. Az Ur adja a maga kegyelmét és áldását erre a nemes munkára, mely újra tanubizonyosság amellelt, hogy „a szeretet erősebb, mint a halál”.

Levélben üdvözlik a kórházat az Ortodox Izraelita Országos Központi iroda elnöke, Ullmann Salamon beszercei főrabbi, dr. Adorján Ármin az Országos Izraelita iroda elnöke, Lichtenstein bethleni főrabbi, lekencei főrabbi s a marosvásárhelyi izraelita Chevrá Kadisa.

Az idegenbe szakadt zsidó diákok üdvözlése

Az olaszországban tanuló zsidó ifjak szövetsége, a firenzei, bolognai, modenai, római, terinói, genovai, pádovai egyetemeken tanuló erdélyi és magyarországi zsidó ifjak szövetsége az alábbiakat írja: ... Vivat, Crescat, Floreat! Az Itáliába kényszerített zsidó nemzeti érzelmű diákok szövetsége, amely erdélyi zsidó diákok alapítása, meleg testvérrel szerencsekívánatait küldi a Clujon megnyíló zsidó kórháznak. Szövetségünk, de elsősorban ennek medicusai szekciójá, tudatában van annak a nagy fontosságának, amelyet a

Sebastyén József dr. fáradhatatlan és felbecsülhetetlen energiájú vezetése alatt emberfeletti munkát végzett máris.

Amikor a kórházat felavatták, az erdélyi zsidóság nemcsak ajándékhoz, de súlyos adossághoz is jutott. Amikor elvesszük az ajándékot gondolnunk kell az adósság törlesztésére is. Léptéről-lépésre, tégláról-téglára kell kivegye mindenki a részét a munkában, hogy a kezdethez méltó módon fejeződjék be a kórház Erdély zsidóságának dicséretére és a kórházra szorulókre ezreinek gyógyulására.

Az a kórház, amely a tegnapi nappal megnyitotta kapuit, csak a palántája még a nagy erdélyi zsidó kórháznak. De az a zsidóság, amely gondos kézzel és áldozatkész szívvél ilyen szép palántát nevelt az elvetett magból, tudni fog erős tölgfát is nevelni.

A lélekemelő avató ünnepség lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be:

megnyíló zsidó kórház az erdélyi zsidóság életében betölt, de tudatában van annak a héroszi munkának is, amelyet a kórházegyesület vezetése, dr. Sebastyén József elnök és Gábel Vilmos főtitkár, valamint dr. Steiner Pál professzor, a kórház igazgató főorvosa végzett, amíg a kórház az alapköveteltől a mai ünnepi megnyitójá eljutott. Tagjaink, akik közül számosan mint kezdő orvosok kerültek haza, hozzáink beküldött jelentéseikben örömmel állapítják meg, áll már az erdélyi új zsidó orvostársadalom reménye, a clujai zsidó kórház, amelynek egész Erdély orvostársadama élén az általunk is jól ismert dr. Hamburg, dr. Havas, dr. Döri, dr. Elekes, dr. Heller, dr. Jakobi és dr. Goldenberg orvos urakkal fáradságot nem ismerő gyógyító és propagandamunkával siettek segítségére... Weinstein Gyula, senior, Pádova Grünfeld seinor Róma, Weisz senior Genova, Berger senior Bologna, stb. stb.

A hitközségek és testületek üdvözlése

A resicai hitközség, a brassói izraelita hitközség, Szentiványi Sándor unitárius lelkész, a marosújvári hitközség, a beszercei hitközség, a nagyváradai izraelita hitközség, az aradi izraelita hitközség, a marosvásárhelyi izraelita és ortodox hit-

A vidéki kiküldöttek

A gyűlésen képviseltették magukat: a tordai kerület 12 taggal, az aranyosgyéresi kerület, a marosújvári kerület 4 taggal, Szamosújvárról 10-en jelentek meg. Désről négy delegátus, Besztercéről Ráchnut hitközségi elnökek az élén öt delegátus. Zilah, Szilágyosmlyó, Kraszna, Marosludas, Déva (dr. Szegő Ernő), Marosvásárhely (Schwartz Antal), Gyulafehérvár (Fuchs Nándor), Bánffyújnyad (Szenes Manó), az aradi zsidó ambulárium (dr. Ujhelyi), Medias (Citron Benjámin), a dicsőszentmártoni kerület dr. Krausz József főrabbiával, Elías főrabbi Szamosújvár, a nagyváradai magyar szenatörüm (dr. Roskopf Béla) és még sokan mások.

A hangulat igazán ünnepi, semmi sablon, semmi szertartásos szögletesség. A hadtestparancsnok szívesen és közvetlenül beszélget a kórházbizottság tagjaival, dr. Sebastyén József, a mű legrszámozottabb, legdolgosabb munkása boldog izgatottsággal fogadja mindenfelől az üdvözléseket. A hatóság urait és a szép számban megjelent nemzsidó közönséget láthatólag meghatotta a zsidó munkatévésnek és igyekezettnek, a zsidó jószívűségnek és áldozatkészégnek ez megépitett dokumentuma. Az épületet és telket nézik és megvannak róla győződve, hogy néhány év múlva — a nyugalom és fejlődés évei kellének hozzá! — az egész telek be lesz építve és hirdetni fogja Se-

község, a dévai, gyulafehérvári, beszercei öngyógyulások és a nagyváradai zsidó kórház szintén levélben gratulálnak. A temesvári sváb [kórházakció] agilis vezetője, dr. Hoffmann Miklós különös örömet fejezi ki és legmelegebb szerencsekívánatait küldi. Az ünnepség — írja dr. Hoffmann — az emberszeretet ünnepe és egy építő, mellyel a zsidóság az általános emberi kultúrához hozzájárul és amelyből a bánáti sváb népkisebbség is tanulni óhajti, mert legjobban tudja értékelni az új intézmény karitatív és szociális fontosságát. Az Önök fénylő példája mutatja újból, hogy a zsidóság, mint nép, sokban előttünk áll. Áldás és üdv azoknak, akik e munkát létrehozták. Ahol a lelkesedés és odaadás ily mélyen gyökerezik, ott a Mindenható áldása sem maradhat ki.

Üdvözlő táviratok özöne

Dr. Bernhard Kahn, a Joint európai igazgatója, (Berlin) levélben fejezi ki az amerikai Joint nevében sajnálatát, hogy nem jelenhet meg a szép ünnepségnél és ezton fejezi ki szerencsekívánatait a munkához, amelyet igen fontosnak tart. Dr. Kahn a saját nevében is meleghangú táviratban üdvözli az egyesületet, ugyszintén dr. Senator, a Joint európai vezértitkára.

A számos üdvözlő táviratot a beérkezés sorrendjében közöljük: Dr. Kecskeméti főrabbi Nagyvárad, Dr. Szarvascsalád Hátszeg, Orth. Chevrá Kadisa Marosvásárhely, Gábel Sándor hitközségi-elnök, Salom-Páholy Braila, Salom-Páholy Cernauti, Salom-Páholy Buzáú, Ortodox hitközség Diamanstein elnök Marosvásárhely, Főrabbi Lekence, Fischer József hitközségi elnök Tasnád, Dr. Stanca Doménic főorvos, Zsidó-Nőegylet Beszerce, Schück főrabbi Temesvár, Zsidó ambulárium Arad, Ortodox hitközség Arad, Klein Ernő mérnök Temesvár, özv. Kalus Lajosné Beszerce, Nagyvárad: Izr. hitközség, brádi hitközség Kugel Sándor, Adler Berthold Bucuresti, dési kórház-egyesület, Paneth főrabbi Dés, nagyenyedi kórházegyesület Fenichel Mór lenök. A csernovici zsidókórház nevében dr. Ornstein igazgató, a kisenévi zsidókórház vezetősége nevében dr. Slutsky és Silbermann mérnök, továbbá Wézel Albert tordai főrabbi, stb. stb.

Felvonul az ünneplő közönség

És egyre többen jönnek, hogy ünnepljenek. A Szamos felől és a Mikes Kelemen-uccai oldalról valósággal hömpölyög Kolozsvár zsidóságának apraja-nagyja. A sátor előtti székeket és padokat gyorsan elfoglalták az ünneplők, de ötször annyian jöttek még, akik már nem kaptak ülőhelyet. A sátor körül sűrű rajokban állanak, hogy tanui legyenek a gyönyörű aktusnak: a kórház felavatásának. Vagy ötezen lehettek a tágas telken.

A sátor vendégei között fogadja a gratulációkat Sebastyén Dávid. Jókodvü, beszedés, bizonyára ő a legboldogabb itt. De ezt nem mutatja. A dolgos emberek egykedvű komolysággal köszöni meg a meleg kézszorításokat és csak akkor érzékenyül el, amikor látja, hogy a hadsereg, a kormány, a város, a zsidó hitközségek és közületek reprezentánsai milyen melegséggel és mennyi ösztinte elismeréssel adoznak a nagyszerű mű iránt. A rendezés jól sikerült és ebben oroszlanrésze van a kórház titkáranak, Gábel Vilmos tanárnak, aki ernyedetlen munkatévésével dolgozott már előbb is a kórház adminisztrációjának megszervezésén és propagálásán.

Dr. Sebestyén József ímpozáns megnyitó beszéde

Az ünnepséget az ortodox zsidó hitközség templomi énekkara nyitotta meg Weisz Izidor főkantori vezetésével. Egy régi avató zsoltárral kezdték. Mizmor sir chanukat habajit. Az avató ének elhangzása után Sebestyén József dr., a kórház-egyesület elnöke emelkedett szólásra. Előbb román nyelven mondotta a következő beszédet:

Hölgyeim és Uraim!

Ünnepre gyűltünk össze, felavatni első pavilonját annak az intézménynek, mely hívátva lesz enyhíteni a betegek szenvedését s letörölni a nyomor által agyonkínzott testvéreink könnyeit.

Ósi szokásnak megfelelően akciónk első részének szerencsés befejezése és annak tökéletes felszerelése után első sorban a Mindenhatóhoz fordulunk és szívünk mélyéből adunk hálát azért a hathatós támogatásért, melyben bennünket e csás intézmény megvalósításában részesített.

Hálát adunk a Mindenhatónak, mert kórházunk felépítésével nemcsak a szegény betegeknek segítünk felekezeti különbség nélkül, hanem megfelelő otthont adunk a jótékony munkára mindig kész orvos-tudományának is.

S kifejezést adandó annak a hálának és elismerésnek, mellyel a Mindenhatónak tartozunk, ígérjük és fogadjuk, hogy ennek a hazafias munkának fogjuk szentelni teljes odaadunkat, minden energiánkat, hogy a nyomorúságból és elkeseredésbe jutott testvéreinket minél intenzívebb módon segítsük.

A Mindenhatóval szembeni kötelességünk teljesítése után a magas kormányhoz s a város tisztelt vezetőségéhez fordulunk, akik mozgalmunkat tárt karokkal fogadták s velünk szemben minden egyes ügyben mindig a legnagyobb jóindulatot mutatták.

A kormány valamint a helyi hatóság támogatása egyik legjelentősebb segítségünk volt terveink megvalósítására, őszintén megvalljuk, hogy ezen támogatás nélkül munkánkat nem koronáztá volna ilyen jelentős siker mint amilyenre most reá mutathatunk.

Hálánk és elismerésünk szerény megnyilatkozásként kérjük vármegyénk prefektusát dr. Popa Ádám urat adja át legőszintébb köszönetünket és hálánkat a magas kormánynak mindazért a támogatásért amelyben a kórház aktív kezdetétől fogva részesítettek. Kérjük továbbá városunk polgármesterét dr. Mihályi Tivadart is, hogy tolmácsolja őszinte hálánkat és elismerésünket a nekünk nyújtott támogatásukért.

Akciónk sikere örömmel tölti el lelkünket, nemcsak mi a zsidóság vezetői, hanem a hatóságok is különös meglepedéssel, őszinte büszkeséggel tekintünk eme most beszentelt emberbaráti intézményre, amely vigaszt nyújt majd a társadalom segítségére reászorult oly sok beteg testvéreinknek.

Ebben az otthonban gondozott szegény testvéreink hálája az ország sőt a külföld leglátványosabb szegélyébe is eljut s másokat is serkenteni fog hasonló munkára, megvagyunk győződve arról, hogy ezen intézmények Románia dicsőségére is fogják hirdetni, mert az a megbecsülés, amelyben ilyen intézmények részesültek dicsőséget hoz arra az országra is hol a különböző vallások és nemzetiségek közötti testvériséget is megértést hirdető ilyen intézmények létesíthetők.

Nem szenved kétséget hölgyeim és uraim, hogy a jótékonyági és kulturális intézmények hű tükrét képezik egy ország civilizációjának s a valódi prizma annak a melyen keresztül a külföld megbecsülésére számíthatunk. Ez a megbecsülés pedig annál intenzívebb minél több kisebbségi intézmény képezi ennek alapját, mert ezek a bizonyítékai annak a nyugati gondolkodásnak, amelyetőlünk elvárunk.

A jótékonyági egyesületek alapításához és fenntartásához nyújtott hatósági támogatás a legbeszédebb bizonyítéka annak, hogy a kisebbségi élet hazánkban a legteljesebb szabadság és egyenlőség jegyében fejlődhet ki — ami egy a XX. századhoz méltó demokratikus kor-

mányzás legbeszédebb bizonyítéka.

Meg vagyunk győződve, hogy akciónk sikeres kezdete megfelelő eredményt biztosít nekünk a további munkánkhoz is s a 37 esetben, ha a mi lelkesedésünk találjuk továbbra is az illetékes tényezők jóindulatával, minden reményünk meglehet arra, hogy intézményeinknek szép jövőt jósoljunk.

Abban a reményben, hogy az állam és társadalom, ennek képviselői között mindig meg lesz a kívánt harmónikus munkálkodás, ígérjük, hogy a legmesszebb-

Erdély egész zsidósága áll a kórház akció mögött

Alig két esztendeje annak, hogy városunk zsidóságának egy lelkes csoportja, amelynek tagjait minden szép és nemes zsidó ügyben elől látjuk, ismét kezébe vette a régóta vajdó zsidó kórház ügyét s az akkor megválasztott vezetőség örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy nagy nyilvánosság előtt hálát adjon a Mindenhatónak azokért az eredményekért és sikerekért, amiket rövid működésünk ideje alatt elértünk, hogy köszönetünknek, elismerésünknek adjunk kifejezést ez alkalommal is mindazoknak, kik nagy és nehéz munkánkban bennünket szeretetteljesen támogattak szívesek voltak, hogy beszámoljunk eddigi működésünkről, hogy további anyagi és erkölcsi támogatást kérjünk annak a nagyjelentőségű programnak a keresztültvitelére, amelyhez ma Erdély egész zsidóságának a becsülete fűződik.

A becsületesen végzett munka utáni jóléti meglepedettség érzése tölti el lelkünket, amikor szent ügyünkkel ismét Önök elé állunk s ha munkánk eddigi eredményét tekintve, sajnálattal kell bevallanunk, hogy két esztendő intenzív és odaadó, fárasztó munkásság után a pihenés ideje még mindig nem érkezett el, örömmel állapítjuk meg mégis, hogy a munka nagyján, a munka nehezebb részén már tustelünk s hogy szép és magasztos akciónk sikere ma már tökéletesen biztosítottnak tekinthető.

Az a lelkes csoport, amely ennek a mindenki által óhajtott és nagybecsült mozgalomnak az élére állott, ma már nincs egyedül, ma már egész Erdély zsidósága a hátunk mögött áll s testvéri szeretettel, meleg zsidó érzéssel segítségünkre jön mindenki ebben a nagyszabású akcióban, amely sok és kitartó fáradságot, munkát igényel ugyan, de az esztendőre elért eredmény annál több gyönyört s lelki magyorgást teremt. Nem szenved kétséget, hölgyeim és uraim, hogy az olyan ügyet, mely mögött olyan tömegek állnak s amelynek ilyen lelkes katonái vannak, most már nem nehéz diadalra vinni.

És ebben a gigászi munkában megbecsülhetetlen szolgálatot tett nekünk annak a mintegy 5000 betegnek a köszönete és elismerése is, akiket ambulatóriumunkban eddig gyógykezeltek s szinte elképzelhetetlen lendületet ad majd mozgalmunknak a kórházunkban évente megforduló circa 10.000—15.000 beteg s azoknak mintegy 10.000 lélekre tehető közelebbi hozzátartozója, kik könnyes hálával fognak mindenkoron megemlékezni arról a szeretetteljes testvéri ellátásról és gondoskodásról, melyben az erdélyi zsidóság nagylelkű adományából felépített zsidó kórházban részesülhet.

Harmincöt orvos a kórház szolgálatában

Büszkeséggel mutatunk reá a 35 kiváló és áldozatkész orvos által vezetett ambulatóriumunkra és még nagyobb büszkeséggel tekintünk erre a gyönyört munkával felszerelt kicsinyke kórházra, mert hiszen csak most kezdjük látni, hogy intézményeink milyen szükségletet pótolnak, hogy a szegény betegek enyhítésére váró nyomora mily türelmetlen méreteket ölt, hogy mily kiapadhatatlan azoknak a könnyeknek az áradata, amiket enyhíteni, letörölni módunkban fog állni s csak most látjuk, hogy mily rengeteg azoknak a gyógyulást kereső munkaképteléneknek a száma, akiket meg tudunk gyógyítani s akiknek terhétől a zsidó társadalmat meg tudjuk menteni.

A szegény betegek otthona

Megválasztásunk alkalmával szent fogadal-

menő odaadással fogunk dolgozni ezen intézmény presztizsének s ennek kapcsán az állampresztizsének emelése érdekében is, s fogadjuk, hogy testtel-lelkekkel fogunk hatni ezen intézmény minél virágzóbb fejlesztése érdekében s e harmonikus munka reményében meleg szeretettel kiálljuk:

Éljen Öfe sége Mihály király!

Éljen a magas Regens Tanács!

Éljen a kormány!

A román megnyitóbeszéd elhangzása után dr. Sebestyén József magyar nyelven intézte beszédét a nagyszámú közönséghez.

mat tettünk arra, hogy a szeretett szülőim által tett alapítólévélben foglalt nemes intenciókat híven követni fogjuk s ez alkalommal ismételtén fogadjuk, hogy ezt a kórházat a szegény betegek otthonának tekintjük, ahol a szegények, a legszegényebbek meleg testvéri szeretettel lesznek fogadva s ahol a gondos, szeretetteljes orvosi kezelésen kívül a vallási előírások szigorú betartása is nagyban hozzá fog járulni gyógyulásukhoz. Mindezek mellett azonban különös gondunk lesz arra is, hogy kórházunk az orvostudomány, sőt az orvostudomány továbbfejlesztése terén is elnyerhesse azt a pozíciót, amelyre egy egyetemi városban, egy kulturális központban létesített kórház joggal predesztinálnak tekinthető.

A kórház hálája

És most, amidőn lelkes hangulatban és ünnepélyes keretek között a jótékonyág és áldozatkészesség által emelt eme szent templomot rendeltetésének átadjuk, szívem sugallatának eleget teendő, hálával és elismeréssel kell megemlékeznem mindazokról, akik adományaikkal, alapítványaikkal kórházunk felépítését lehetővé tették. És különösen köszönetet kell mondanom azoknak az orvosoknak, akik példát nem ismerő áldozatkészéggel teljesített emberbaráti munkásságukkal megadták egyesületünknek azt az erkölcsi

Dr. Eisler Mátyás főrabbi ünnepi beszéde

Glasner Akiba ortodox főrabbi emelkedett ezután szólásra és lendületesen, templomi áhitattal mondotta el erre az alkalomra készített héber imáját, amit a közönség mély megilletődéssel hallgatott végig.

Ezután dr. Eisler Mátyás főrabbi tartott poétikus lendületű ünnepi beszédet. Kiindulva a Mídrás bölcseségek szavaiból, melyek az igazak lelkének kisugárzásait a nap, a hold, az égboltozat, a villám, a csillagok, a rózsaszínű és a szentély mécevilága fényhatásához hasonlítják, a szónok kifejtette, hogy e hét tüneménynek megfelelő hét alkotó-energia egyesült e mű létrehozására, mégpedig: az államhűség, a zsidó népi öntudat, az emberszeretet, a tudomány iránti hódolat, a társadalmi összefogás, az asszonyi szív jósága és a vallásos hit ereje, mint valameny energiának ősforrása. Ezeknek az energiáknak hatásai, mint a szívárvány színei, melyről az előző napi szidra szólt, úgy olvadtak össze gyönyört harmóniába, hogy a művet létrehozzák.

Eisler főrabbi ezután rámutatott arra, hogy milyen hatalmas szolgálatot tesz a kórház úgy a községnek, Kolozsvár városának, mint az államnak. Olyan szociális intézmény létesült a zsidó kórházban, amely enyhíteni fogja a szenvedők fájdalmait, amely könnyeket fog letörölni megannyi szenvedő arcáról. A kórház felállítása ugyan az állam vagy a község feladatát képezi, de ha a zsidóság felépítette ezt az intézményt, úgy bizonyos, hogy egy a város, mint az állam sietni fognak támogatásukkal megerősíteni.

Eisler főrabbi ezután emelkedett hangon imában kérte a Mindenható áldását a kórház működésére. Áldását kérte azokra, akiknek áldozatkészége, akiknek odaadása és lankadatlan munkája lehetővé tette ez

erőt, mely egész mozgalmunk bázisát képezte. Kötelességemnek tartom még külön kiemelni azt a nagy anyagi és erkölcsi értéket képviselő támogatást is, melyet az orth. és neológ központi irodáktól kaptunk s azt a megbecsülhetetlen lendületet, amelyet papjaink támogatása adott akciónknak. Zsidó közéletünknek, a zsidó nyomornak s ezzel kapcsolatban a zsidóság legsürgősebb szükségleteinek eme alapos ismerői nem egy esetben egészségük feláldozásával önként siettek mozgalmunk szolgálatába állni s minden egyes alkalommal a legkategorikusabb formában foglaltak állást az irányban, hogy a legsürgősebben megoldandó zsidó jótékonyági probléma, amelytől ezer meg ezer zsidó testvérünk pusztulástól való megmentése s általában a már már elviselhetetlen látszó nyomor legintenzívebb enyhítése várható, — a kolozsvári zsidó kórház megépítése.

Papjaink voltak azok, akik a szunnyadó zsidó testvéri érzéseket mindenütt lelkesedésre birták s elsősorban nekik köszönhetjük, hogy a szerény keretek között mozgó propagandisztikus munkánk dacára is mindenütt olyan lelkes támogatásra találtunk, amint a mai gazdasági viszonyok között csak egy általános zsidó érdeket szolgáló nemes gondolat érdekében lehet elérni.

Mindenkinek ki kell vennie részét a munkából

Az a becsület és önzetlen munka, amit a köz érdekében eddig végeztünk, eddigi intézményünk, valamint az a lelkes támogatás, mely munkánkat mindenütt kísérte s általában mindaz, ami az utóbbi két évben ebben a csodákkal határos mozgalomban történt, úgy érzem, jogot ad nekünk ahhoz, hogy arra kérjem Önöket, hogy együttes lelkesedéssel, meleg testvéri érzéssel és odaadó, önfeláldozó munkássággal legyenek segítségünkre, hogy minden egyes testvérünk kivétel nélkül vegye ki a maga részét a mozgalomból s adja le a maga obulusát ennek a szent célnak az oltárára:

Ismert elhatározásunk, hogy ezt az igazán megható lendületet, mely a munkát jellemzi, mindaddig ellankadni nem engedjük, míg programszertű intézményeinket az erdélyi zsidóság becsületének megfelelő formában és keretek között meg nem valósítjuk, hogy a világ összes kulturnépei előtt önértzetel és büszkeséggel mutathassunk rá a testvéri szeretet és áldozatkészesség eme szent oltárára, amelyet a jótékonyág és a kultúra jegyében, arunk verejtékével, nehéz munkával emeltünk.

Értesítés!

Megnyit Bukrestiben a főváros központjában a

hotel VENETIA

Str. Pictor Grigorescu 12 sz. A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriei

100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hied-és melegvíz. Lift fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó a tarifából 25%o rabatot élveznek.

Tisztelettel: „Venetia-szálloda” vezetősége Moisescu tulajdonos

Nagyérdemű hölgyközönség figyeimébe!

Értesítem a n. é. hölgyközönséget, hogy hosszabb külföldi tanulmányutamról hazatérve Str. Samuil Micu (volt Rózsa-úca) 5 a szám alatt fűző, haskötő és melltartó-szalont nyitottam. Szerzett tapasztalataim módot nyújtanak arra, hogy a legkényesebb igényeknek is eleget tehessek.

Egyben sikerült „Zeulenroda”-i gyár gummi harisnyák egyédarítását megkapnom, amelyek minden minőségben és mértékben jutányos áron kaphatók. Szives pártfogást kér: HYGIEŒIA Mm. Spora

Dávid Irta Dr.

Az unitáriusok Ferencnek negyedik ünnepik. Valamiregen, egyik fele gyászról a másik vett tudomást és a tes jele, hogy mo zetek egymás iránt ban egyaránt. Dávid egyik legnagyobb eltekintő a felek nél inkább csökken gyobbra nő Dávid Csapán ebből a s egyes tényekre rá

Az oknélküli változtatást mindig elbírálásban részesítől fakadt hitváto rangot, vagyont és tet érdemel még ak történt is. Ilyen tu ményekkel nem tör renc, kinek párját e sük a világtörténeti közt és ha nem Erdi, hanem a művel gában, ugy iskolapé

Dávid Ferenc ró tett és lett belőle nem maradt ennek, csalakozás és refor gúl Kálvintól is e unitárius felekezete póke. A legnagyobb ez a sok hitvátoztat napra; az eshetősége történt. A váló zás hosszú, kínos le eredménye, mely nem mit és halad a maga romlásba viszi, a s és újból jobb meggy nem ismerő hőse vol

A XVI-ik század szabatosabban a refor vényesen megnyilván ténység, mint tudjuk után alakult ki és sz tól főleg az által ki hogy a zsidó egyiste istenséget mondotta zsinat (325) e határo gdásra talált, mely közökkel is érvényt ellentmondás nélkül, pök és követői, az ár küzdöttek a háromsa diadalmas és csodása katolikusk és a kelet küzdelem után elyot az irányzatot, Ariust neknek bélyegezte. I mástoroknak legalább a legnagyobbja, sokat rőt, de háromság tan a reformálásban továb háromságot ugyan n egy imát sem intéz n ségei „zsidóság”-sal írat is jelent meg elle (a zsidó Kálvin) cím

Dávid Ferenc kere reformáció különböző győzödése juttot, ho imándó. „Isten szig szól az 1571-ben irt s Atya Isten, ég és fö senkit sem kell in imádság, ami Jézush képzelné is nehéz, mit szadaban. Még maga tanítója és társa is ell azzal váltota őt és h szagra térnek és Kr Mózes akarják beho Ez volt a halálos döfés nyegileg nem volt e formailag Dávid Ferenc zsidóságtól, amelye smert, hiszen Erdélybe na volt egy-egy zsidó, nem, akivel Dávid Ferenc egy aki reá, a nag püspökre befolyást gya ténus nemimadása, az erősebb hivatkozás az ő ény felekezeteket Dávid elte. Ezt már nem leh vallásszabadságot és ár énybe iktatták. Ilyesm oltak! Hamarosan vég rég püspököt hallig te

Dávid Ferenc

Irtta Dr. Löwy Ferenc

Az unitáriusok vallásalapítójának, Dávid Ferencnek negyedszázados halálévfordulóját ünneplik. Valamikor, nem is olyan nagyon régen, egyik felekezeti ünnepéről, örömről, gyászáról a másik alig vagy egyáltalán nem vett tudomást és az idők, a haladás örövendes jele, hogy mostanában az egyes felekezetek egymás iránt érdeklődnek jóban, rosszban egyaránt. Dávid Ferenc kétségkívül Erdély egyik legnagyobb fia és minél inkább eltekintünk a felekezeti vonatkozásoktól, minél inkább csökken az elfogultság, annál nagyobbra nő Dávid Ferenc történelmi alakja. Csapán ebből a szempontból óhajtok most egyes tényekre rámutatni.

Az okmélküli vagy érdekből történt vallás-változtatást mindig és mindenütt a megillető elvárásban részesítették, de a meggyőződésből fakadt hitváltozás, melyért az illető címet, rangot, vagyont és életét is feláldoz, tisztelettel érdemel még akkor is, ha a mi körünkbe tartozik is. Ilyen tudatos, bátor, a következményekkel nem törődő férfi volt Dávid Ferenc, kinek párját a tekintetben hiába keressük a világtörténetben a nagy vallásalapítók közt és ha nem Erdélyben születik és működik, hanem a művelt nyugat valamely országában, ugy iszolapeldául emlegetnék.

Dávid Ferenc római katolikusként született és lett belőle lutheránus püspök, de nem maradt ennek, hanem Kálvin követőjéhez csatlakozott és református püspök lesz, végül Kálvintól is elfordulva megalapítja az unitárius felekezetet, melynek ő az első püspöke. A legnagyobb tévedés azt hinni, hogy ez a sok hitváltoztatás csak egy máról holnapra, az eshetőségek okos mérlegelése után történt. A valóságban az ilyen elhatározás hosszú, kínos lelki küzdelemnek megérett eredménye, mely nem tekint senkit és semmit és halad a maga útján, ha veszélybe, romlásba viszi is, a saját szempontjából a jobb és újból jobb meggyőződésnek ily félelmet nem ismerő hőse volt Dávid Ferenc.

A XVI-ik század a reformáció kora, még szabatosabban a reformáció látható és végeredményesen megnyilvánulásának ideje. A kereszténység, mint tudjuk, évszázados küzdelem után alakult ki és szülőanyjától, a zsidóságtól főleg az által különböztette meg magát, hogy a zsidó egyisten hit helyett a hármas istenséget mondotta ki hitelve. De a niceai zsinat (325) e határozata bár általános előírást tartalmaz, melynek később hatalmi eszközökkel is érvényt szereztek, nem maradt ellentmondás nélkül. Különösen Arius püspök és követői, az arianusok túlláthatólag küzdöttek a hármaság dogmája ellen, de a diadalmas és csodásan megszerzett római katholicus és a keleti egyház hosszú, kemény küzdelem után elnyomta, megsemmisítette ezt az irányzatot. Ariust és híveit pedig eretneknek bélyegezte. Luther Márton, a reformátorunk legalább eredmény tekintetében a legnagyobbja, sokat váltóztatott, sokat eltört, de háromság tanához nem nyúlt. Kálvin a reformálásban tovább ment mint Luther, a háromságot ugyan még meghagyta, de már egy imát sem intéz Jézushoz, amiért is elleneségei „zsidóság”-sal gyanúsítják, sőt egy röpirat is jelent meg ellene „Calvinus judaizmus” (a zsidó Kálvin) címen.

Dávid Ferenc keresztüldolgozta magát a reformáció különböző fázisain, arra a meggyőződésre jutott, hogy csak az egyisten imádandó. „Isten szigorú parancsa — így szól az 1571-ben írt hittétele, — hogy az Atya Isten, ég és föld teremtményeinek kívül sem kell imádni. Hamis az az imádság, ami Jézushoz van intézve.” Elképzelni is nehéz, mit jelentett ez a XVI-ik században. Még maga Socinus, Dávid Ferenc tanítója és társa is ellene támadt e miatt és ezzel vádolta őt és híveit, hogy „a zsidóságra térnek és Krisztust megtagadva, Mózes akarják behozni az eklézsiába.” Ez volt a halálos döfés. Pedig ez a vád lényegileg nem volt egészen alaptalan, bár formailag Dávid Ferenc teljesen távol állott a zsidóságtól, amelyet csak a szentírásból ismert, hiszen Erdélyben akkor csak elvétve, és az is csak a zsidó közösségekben volt, akiknél Dávid Ferenc szóba is állhatna, hogy aki reá, a nagytudású háromszoros zsidó közösségre befolyást gyakorolhatott volna. A zsidó nemimádása, az őstamentumra való hivatkozás az összes erdélyi keresztény felekezeteket Dávid Ferenc ellen ingeltette. Ezt már nem lehetett tovább tűrni, bár a tordai és marosvásárhelyi országgyűlések a vallás szabadságot és szabad prédikálást törvénybe iktatták. Ilyesmire azonban nem gonoszkodtak! Hamarosan végeztek vele. A beteg, megpüspököt halálra tartó börtönre ítélték.

Déva várába zárták, hol néhány hónapi szenvedés után elhunyt. Nagy küzdelmének legfőbb pontja a tisztaság igazságtalanságát, amit az énlakai unitárius templom ősi magyar rovásírással följegyzett dacos bibliai mondása hirdet: „Csak egy az Isten!” Rövidesen: nemzsidó embernek küzdelme zsidó eszméért. Ha semmi másért, ezért is tisztelettel kell a zsidóságnak említeni Dávid Ferenc nevét, de különben is

Amióta emberek vannak a földön, a föld ádáz ellensége minden embernek — és egyik ember a másiknak”. „Állítsuk csak bíróság elé a multat: az egész történelem vajjon egyből-e gyilkos merényletnél az emberiség ellen? — De az ókor kegyetlen, barbar üldözései csak holmi gyerekjátéknak tűnnek, ha hozzáarányítjuk őket azokhoz a bestiális mézárásokhoz, amelyek napjainkban és szemünk láttára játszóttak le”.

Salom Schwarzbart a birái előtt

„Mélyen tisztelt Esküdt bíróság!” „Amióta tudatomnál vagyok és eszemmel felérem a dolgokat, mindig vértett a szívem, ha a világtörténelem eseményeit olvasva, emberi igazságtalanságokba ütközöm”.

„Amióta emberek vannak a földön, a föld ádáz ellensége minden embernek — és egyik ember a másiknak”. „Állítsuk csak bíróság elé a multat: az egész történelem vajjon egyből-e gyilkos merényletnél az emberiség ellen? — De az ókor kegyetlen, barbar üldözései csak holmi gyerekjátéknak tűnnek, ha hozzáarányítjuk őket azokhoz a bestiális mézárásokhoz, amelyek napjainkban és szemünk láttára játszóttak le”.

„Nem bírom elfojtani feltörő könnyeimet, amikor újra magam elé idézem azokat a nagy szenvedéseket, amelyeket népünknek át kellett élni az utolsó néhány száz esztendőben a siralom legszomorubb völgyében: Ukrajnában”.

„Háromszáz éve már, hogy szüntelen patakokban folyik a zsidó vér Ukrajna földjén”. Körülbelül ez a bekezdése annak a beszédnek, amelyet Salom Schwarzbart nem mondott el a párisi esküdtbírák előtt. Ez a beszéd a bevezetése Schwarzbart emlékiratainak, amelyet most tesz közzé a sajtóban.

Híres, tapasztalt jogászbereket utalnak arra, hogy Torres roppant ügyes fogást csinált, amikor a pört legnagyobb pontjánál félbe szakította és ezzel biztosította Schwarzbart felmentését. Grusenbergr dr. érdekes véleményét mondott Torresról. Szerinte Schwarzbart védője olyan, mint egy áldott állapotban lévő asszony, ki szívefűvel megneszel minden kicsi mozzanatot, s amikor eljön az igazi óra, amikor elhangzik az eleven „jaj”: — már vége is van!..

Nincs bátorságom ahhoz, hogy elsőrangú jogászbereket véleményemre rácsúfoljak. Nagyon is lehetséges, hogy Schwarzbart felmentésében Káráim Szopra tanuallomása döntő szerepet vitt. Lehet. De a zsidó szívekben örökre megmarad a seb, hogy a sok mártír-tanu tágranyított pupillákkal, az ajtó mögött maradt, s a mi határtalan, nagy és keserű mártír-történelmünk lapját könyörtelenül behajtották.

Tulajdonképpen miben rejlik Schwarzbart aktusának a heroizmusa? Talán abban, hogy megölt Petljurát? Nem, az egyáltalán nem hőstett. Mert ha ebből a szempontból indulunk ki, akkor a legkisebb ukrán kölyök százszorta nagyobb hős, mint Schwarzbart. Egy ukrán kozák könnyűszerrel gyilkolt meg száz zsidót és a végén már a suhancok is félkézelt mártortátra be a kést egy zsidóasszony szívébe. Abban rejlik a hősiesség, hogy Petljurát ölte meg és így bíróság elé állította Petljura, Szemoszenkán, Sztrukén és a többi gyilkosok gaszágait.

Petljurát meggyilkolta Schwarzbart. Az ő keze ölte meg. A dühös tömeg, aki csak gyilkost látott és áldozatot, rátámadt Schwarzbarttra, kitépte haját fejéből együtt. Schwarzbart szeméből véres könnyek törtek elő, de ő nem szenvedett. Véres szemei megnyitak és rajongva kiabálta: „Öltem, emberek ide nézzetek: — öltem!”

Ennek a kitörésnek nem lehetett más értelme: Igen, megöltem a hetmant, de most gyerünk, tárjuk ki a nagyvilág előtt: ki a bűnös! Tizennyolc hónapig ült a börtönben és számvetést csinált. Ezt a számvetést papírra vetette. Amikor a párisi börtöncella kemény piccsén feküdt, szívtető prógrom-jelenetek hesegették el álmat. Rettenetes vandálistikus képei jelentek meg előtte és a végkimerülésig gyötörték. És amikor Schwarzbart a bírák asztala elé került, az esküdtek, az ügyészek, a meggyilkolt rokonai, a nagy ukrán politikusok és a nagy világ előtt, s olyan határozottan, világosan

és becsületesen beszélt tettéről, hogy szinte brutalitás számba ment már. Öljetek meg, akasszatok fel, csináljatok velem amit akartok: megöltem Petljurát; megöltem tudatosan, akarva, szívvel-lélekkel és most hadd teregesük ki mondanivalónkat előttetek, a humanus Franciaország esküdt bírái előtt, az összes népek és az egész világ előtt. Nos, ez volt a hőstett. Ő, a zsidó, az arany szívű ember, aki könnyeket hullat, ha egy szentimentális képet lát a színpadon, — megmervitette rokkant idegét, felszerelte magát tüzzel-velével, hogy népe javáért lerántsa a fekete fátyolt, amely a Petljura-korszakot takarta. Ebben rejlik az ő heroizmusa.

Zsidó hullak ezre borították el Ukrajna mezeit. Mit tett akkor Európa? Mit tett az egész világ? Hallgattak. Néma hallgatás volt az egész földgömbön.

De nem azért hallgattak, mintha az arra illetékesek hijján lettek volna a szükséges bizonyítékoknak. Informálva volt a Népszövetség alaposan a dolgokról, mindazonáltal forgott tovább a történelem hamis kerekre, — még a kass sem kukorékolt.

Schwarzbart volt az, aki üstökön ragadta az ukrán banditákat és odahurcolta őket a bíróság elé.

Amióta Pávliok, az első ukrán bandita kozák hordájával — már háromszáz esztendőnek ennek előtte! — embertelen kinszenvedésekkel hater az ukrán zsidó lelket pusztított ki Nime-row-ban — azóta hallgat a történelem és a zsidók kiontott vére hiába kiáltott bosszúért.

Hiába jajveszéltek az akkori krónikások, hiába írt Rabbi Nuszen-Nute Hanower „Juvun Mecilu” nével véres dokumentumot. Minden hiába volt.

Mert a zsidóság egyebet se tudott, csak imádkozni a mártírok üdvéért, csak „szlicheszt” mondott a felperzselt zsidó házak romjai fölött.

A legvalóságosabb napokban összebujtak a szűk, ódon beszemedrisben és gyászolták. Gyászoltak azokért, kik a legdrágábbak voltak és mégis el kellett pusztulniok az ukrán steppekben.

Bogdán Chmelnickij idejének történelme nagy csodákról és zsidó hősiességről beszél. Tulcsin város szent rabbi-jai a kozák gyilkosok szemeláttára az egész község fülébe sugták, hogy inkább haljanak meg, de ne vegyék fel a keresztet, s 1500 zsidó hagyta magát letag-

bármily hitű ember is készséggel aláírhatja az 1579. febr. 24-iki tordai zsinat határozatát: „A világnak nincs semmi oka azok ellen támadni, kik az eltemetett igazságnak a sötétből előhozásában fáradoznak.”

lőzni, amikor kikerülhették volna azt — imé ez hőstett volt.

A nagy kabbalista, Rabbi Simson Asztropoler, Polena szent papja, aki 300 zsidóval egyetemben táleszkitelbe öltözött és nyugodtan várták a templomban még lemészárolják őket, — ez is hőstett volt. Számítatlan hasonló hőstettet tud felsorolni az ukrán zsidóság utolsó háromszáz éves történelme. De egyetlen egy zsidó se hívta bíróság elé ezeket a vérszopókat. Salom Schwarzbart volt az első zsidó, sok nemzedék legelső hőse, aki Európa egyik legnagyobb metropolisában felapozta a „zsidó progromok, mézárások és puszttítások” történelmének lapját és ítéletek követelt. Így beszélt:

„Bíró urak! Engedjék meg nekem, hogy felnyissam a történelem egy véres fejezetét, egy olyan fejezetet, mely már nagyapám idejében véres volt, s öt most holtan idekényszeríttem a bíróság elé. A zsidó történelem piros lapja ez. Félmillió zsidó vérevel festették pirosra Ukrajna összes vizeit. És a történelemet most még szörnyűbb módon megismételte azt Chmelnickij unokája — Petljura hetman.

Páris, Franciaország, Európa, az egész világ esküdtbíráinak ez a történelem újdonság volt. Sohse volt idejük ezt meghallgatni. Sohse figyeltek rá.

Torres félbeszakította. Az ajtó onnansó oldalán lányok állottak csonkán, nyomorékon. Apák állottak, kiknek gyermekük odaveszett. Vártak ott árvák, aprók, betegek, községek állottak ott: egy hosszú mártírsor, holtak és élők, kiknek van mit elmondani.

A világ felfigyelt. Látta egy apró töredékét annak, ami a valóságban megtörtént. A vértenger még nincs kimerítve, de ha a világ mégis látott valamit, arra sok nemzedék legelső zsidója kényszerítette, s most tizenöt millió közül — Salom Schwarzbart.

Schön Dezső.

Keveset, de értékeset a háborús irodalomból. Renn: A háboru — 204. Remarque: Nyugaton a helyzet változatlan — 123. Kapható az Uj Kelet könyvostályában.

Ujra teljes erővel erupcióba kezdett a guetamalai Santa Maria vulkán

Newyork, november 11. Az Associated Press tudósítójának közlése szerint a guetamalai Santa Maria vulkán hetvenkétórás erupciós szünet után most ujra teljes erővel kitörésben van. A tüzhányó közelében lévő kiürített falvak lakossága a magaslati helyekre menekült. Palmar városát ujra fenyegeti az a veszedelem, hogy a láva, amely már közeledik a város határához, el fogja árasztani.

A vulkán környékét most sűrű fojtó füst borítja, amely ott terjed a kiürített falvak és telepek felett is. A lávaömlés az új kráterekből teljes intenzitással megindult. Utjába folyammedrek esnek, amelyekből a láva kiszorítja a forrásba hozott folyóvizeket s vizek kiáradva mindent elpusztítanak, ami az első kitörés nyomán a természetből még megmaradt.

Nadír khán tovább folytatja Afganisztán modernizálását

London, november 11. Az Associated Press tudósítójának jelentése szerint Nadír khán kijelentette, hogy a törzsek vezetőivel meg tárgyalta a megvalósítandó reformok kérdését. A törzsek vezetői beleegyeztek abba, hogy az új kormányzat fokozatosan modernizálja az országot. Amanullah volt király leg-több modernizálási terve lassankint valóssággá lesz Afganisztánban. A király leszógezni kívánta ezuttal is, hogy Af-

ganisztán békét akar minden szomszédos állammal, de egyik hatalmi csoportosuláshoz sem csatlakozik s nem fog szövetséget kötni sem Angliával sem Oroszországgal. Rövidesen kormány kerül a végrehajtó hatalom gyakorlására s az új kormány külügyminisztere már a közeljövőben európai látogatást tesz fővárosokban, így Moszkvában, Berlinben, Párisban.

Ités! tel ET IA gorescu 12 sz. góit. — Bejárat a ctoriein dezésű szobával, minden szobában s. Lift fürdő és zekrendelkezésé- yös árak. Utazó- abatot élveznek. ettel: a" vezetősege tulajdonos: ölgközönség nébe! hólgyközönséget, hogy manyutamról hazatérve (Róza-Úcca) 5 a) szám ellátartó-szalont nyitot- main módot nyújtanak b igényeknek is eleget lenroda"-i gyár gummi t megkapnom, amelyek mértékben jutányos ogást kér: A Mm. Spora

URANIA MOZGÓ

Csütörtöki kezdettel mutatja be:

Lon Chaney

(Opera fantomja, Notre-Dame-i toronyőr és más kiváló filmek alakítója)

Por és hamu

mélyen megható drámában. Képek a Dzsungelből.

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánág zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. 11 Junie 12
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Vittorio Fullini a Torubadurban. Vasárnap este egy mindenképen fővárosi színvonalú előadás keretében mutatkozott be a kolozsvári publikumnak Vittorio Fullini, akit az éneklés „grand seigneurjének” harangozott be a reklám. Fullini részlegelt a fellépését megelőző hatalmas érdeklődésre: egyike a legjobb tenoristáknak, akit a kolozsvári Román Opera színpadán alkalmunk volt hallani. Hangja hatalmas terjedelmű, az alsóbb regiszterekben is csodálatosan egyensúlyozott. Főlényes muzikalitása, iskolázottsága lehetővé teszi, hogy szuverén mondon bányák hangjával, amelynek modulációját, megkapó színezését a Troubadour behizelgő dalamai minden szépségükben érvényre juttatták. Férfias megjelenés, rutinorozott, és tipikus olasz játékészik ki Fullini Istentől megáldott hangját, amelyet bizonyára a kolozsvári kód kényserített kapitulációra az utolsó jelenetben. Minden tekintetben méltó pártner volt Aca de Barbu asszony, akinek szopránja teljes fényében ragyogott a tegnapi előadáson. A világ bármely színpadán megállná helyét. A közönség tombolva ünnepelte, az egyre szorult fejlődő technikájú Socius-chival és Lya Poppal egyetemben. A tökéletes kórus és zenekar komoly zenei élménnyel emelték a vasárnapi előadást, amelynek talán egyetlen szépséghibája a hanyatlásnak indult ballet széteső szereplése volt. Egvedül Vaida Ila elégtett ki. (k. r.)

— Einstein professzor a párisi egyetem díszdoktora lett. Párisból jelentik: Einstein professzor az egyetem díszdoktora lett. Az ünnepségen részt vett v. Hoesch német nagykövet is.

— Jakab Edith a törvényszék előtt. A kolozsvári törvényszék ma délelőtti tárgyalja Jakab Edith kolozsvári úri lány bűnperét, aki ez év márciusában rálótt egy Győri Imre nevezetű egyénre. A vádlott védelmét dr. Giurgiu János kolozsvári ügyvéd látja el.

Vérszegények sápadtak étvágytalanok

legyengültek és állandó fejfájásban szenvedők ne használjanak mást, min a

Dr. Földes-féle Ferrol Vastáplikört

mely elősegíti a vörösvérsejtek képzését kitűnő étvágyat idéz elő, a test megerősödik és sulyban gyarapodik. A legjobb erősítő és hizlalószér. A vérszegény, sápadt, gyermekeket meghizlalja. Vérszegény nőknél a havi tisztulást elősegíti a görcsös fájdalmakat szünteti. Kiváló orvosi szakteltek javasolják, egy fél literes üveg ára 110 lej. Megrendelhető egy levelezőlapon. Postán utánvétellel szállítja kizárólag dr. FÖLDES gyógyszerész és vegyészeti laboratóriuma A R A D, Strada Eminescu 21. Egy kurára 6 üveg szükséges. Hat üveg rendelkezésénél postai díjat nem számítunk fel. Hamisítványoktól óvakodjunk.

Erélyesen behajtják a felemelt italméresi illetékeket

București-Bukarest, november 11. A pénzügyminisztérium megállapította, hogy az italméresi engedélyek illetékeinek fizetésénél nagy visszaélések történnének. Az engedély-illetékek megdrágítása óta feltűnő módon elszaporodott az engedély nélkül működő korcsmák és vendéglők száma, azonban az engedéllyel rendelkező helységek is mindent elkövetnek, hogy a felemelt illetékek fizetése alól kivonják magukat.

A pénzügyminisztérium e megállapítások alapján ma közzétette a felemelt italméresi engedélyek fizetéséről szóló rendeletet, amelyben felhívja a figyelmet arra, hogy a felemelt illetékeket késedelem nélkül hajtják be. Azokat a korcsmákat, vendéglőket, amelyek engedély nélkül működnek, vagy amelyek kijátszák a felemelt engedély-illetékfizetésére vonatkozó rendelkezéseket, be fogják zárni s a tulajdonosuk ellen a legszigorubb eljárást indítják meg.

Megható ünnepségek között zajlott le Párisban a fegyverszünet tizenegyedik évfordulója

Páris, november 11. Zászlódiszben ünnepelte meg a francia főváros ma a fegyverszünet tizenegyedik évfordulóját. Az üzlethelyiségek zárva voltak. Dél előtt a különböző felekezetek templomaiban istentiszteleteket tartottak, majd tizenegy órakor harsonák jelére egy percre megállt a közlekedés és a gyárüzemekben a termelő munka. Megkonduktak az összes templomok harangjai s a csapatok feszes vigyázállásban s a közönség megilletődve áldoztak az elesett hősök emlékének.

— Tizenöt méter mélységbe zuhant le egy személyautó. Rómából jelentik: A Terni—Róma közötti autóúton egy személyautó a magas töltésről tizenöt méter mélységbe zuhant. Keller pilótát és a gépkocsit soffitje szörnyethaltak, a többi utasokat életveszélyes sebesülésekkel szállították kórházba.

— Továbbra is Aljechin marad a sakkvilágbajnok. Berlinből jelentik: Weisbadenből jelenti a Wolff távirati iroda, hogy a sakkvilágbajnokságot folytatott küzdelemben a 24-ik játszma Aljechin és Bogoljubov között remisvel végződött. Ezzel az eredménnyel Aljechin megszerezte a 15 pontot s megtartja világbajnokságát.

Gyomorsavtúltengés ellen Cigelka „István” forrásvizet igyunk. Kérje mindent. Főraktár: Cigelkai jódos gyógyforrás románia vezérképviselete, Ariniș, jud. kSălaj.

— Vasúti katasztrófa Dessauban. Berlinből jelentik: Dessau pályaudvari bejárójánál a magdeburgi személyvonat eddig még meg nem állapított ok miatt kisiklott. A mozdony és több személykocsi felborult és részben összetört. A halottak száma öt, a sebesülteké több, mint harminc. A mozdonyvezető öngyilkosságát követett el, noha nem valószínű, hogy az ő gondatlansága okozta volna a szerencsétlenséget.

— Newyorkban ötszáz dolláros díjjal tüntettek ki egy fordítva lógó futurista képet. Newyorkból jelentik: A nemzeti rajzakadémia 500 dolláros díjjal tüntette ki Dickinson futurista festőt egyik képéért, amelyről csak utóbb derült ki, hogy fordítva lóg a falon. A tévedést a fényképező vette észre, aki alaposabban szemügyre vette a képet és meglepetéssel látta, hogy a kifüggesztési utasítással éppen ellentétesen fordítva lóg a falon. A lapok az esetet gúnyosan kommentálják. Lehet is.

— Rupprecht bajor ex-trónörökös beszédét mondott. Münchenből jelentik: Helt bajor miniszterelnök és Rupprecht volt trónörökös ma a Kriegerdenkmálnál tartott emlékünnepen a háborus elesettekről mondotak emlékbeszédet.

— A népi mozgalom és a zsidó nagyvilági hölgy — a Wizo teadélutánján. A Wizo egyre népszerűbbé váló teadélutánjai hétről-hétre nívósabb programmal szórakoztatják és tanítják Kolozsvár zsidó hölgytársadalmát. Ma délután Zwi Levanon tart előadást olyan témákról, amelyek méltán tarthatnak számot minden nő érdeklődésére. Elég, ha az előadásra kerülő témáknak a címeit felsoroljuk: A népi mozgalom és a zsidó nagyvilági hölgy, Lelki nemesség és lelki kirakat, A házasság a zsidóknál

egykoron és most, Játék a komolysággal és komolyság a játékban, Jótékony és jótékonyági hiénák. Ezeket a problémákat fogja Levanon, aki a legkittinőbb és legszeretreméltóbb causeurök egyike, szellemes csevegésben megbeszéli Kolozsvár zsidó hölgyközönsége előtt. Az előadás a Newyorki kávéház kistermében lesz. A teadélután a Newyorki kistermében ma, kedden délután 5 órakor veszi kezdetét, amelyen a háziaszonyi tisztet Wertheimer Samuné urasszony látja el. A Wizo vezetősége ezton hívja meg tagjait és Cluj zsidó hölgyeit.

— Egy vonat belerohant a pályamunkásokba. Berlinből jelentik: Altonából Hamburg felé vezető vasútvonalon egy szerelvény a pálya kereszteződésénél pályafentartási munkálat elfoglalt munkáscsoportba rohant bele. Két munkás a helyszínen, kettő a kórházban meghalt. A szerencsétlenségnek három további életveszélyes és három könnyebb sebesülte van. A szerencsétlenséget a pályáér vigyázatlansága okozta.

— Javult a lengyel gazdasági helyzet. Varsóból jelentik: A pénzügyi tanácsülésén a pénzügyminiszter expozéot tartott a gazdasági helyzetről. Rámutatott arra, hogy a lengyel munkapiac helyzete javulóban van, a valuta szilárdul és a pénzügyi és gazdasági helyzet a tavaszánál jelentősen jobb.

* Eljegyzés. Heilbrunn Leát Baia-Mare eljegyezte Klein Salamon Pausa, Jud. Salaj. (Mindenkülön értesített helyett.)

— Az Uj Kelet szatmári fiókszerkesztősége és fiókkiadóhivatala mai napról visszaköltözött régi helyiségébe. (Piata Bratianu, Deák-tér 7 szám, Gólyáruházudvar, telefon 11.) Kérjük ottani m. t. ügyfeleinket, hogy lapunk érdekörébe vágó mindennemű szellemi és adminisztratív természetű ügygel: tudósítási anyaggal, hirdetéssel, előfizetéssel, valamint ezek díjainak befizetésével ezentul ide sziveskedjenek fordulni.

Siketnémák és beszédhibások tanítását vállalom. Cluj (Zápolya-u.) Str. Tunarilor 32.

* A budapesti — Svábhegyi Szanatorium a legjobb őszi és téli klimatikus diétikus gyógyhely. A legmodernebb új épületben teljes diétás (ötszöri) ellátás a vizkúrákkal együtt 26 pengőért.

— Porrá égett Ecuador fővárosának egyeteme. Párisból jelentik: A Havas távirati iroda tudósítója jelenti az ecuadori Guayaquilból: Az egyetem főépületének tetőzete tűzijáték közben tűzet fogott s mielőtt a tűz továbbterjedését meg tudták volna akadályozni, az egész nagytérű épület porrá égett. Többen arra vállalkoztak, hogy az égő épületből tudományos műszereket és a könyvtárból értékes régi könyveket kimentenek, de ez a vállalkozás nem járt sikerrel s a bátor férfiak a lángok közül nem tértek többé vissza.

— A Stramer színtársulat ismét Kolozsvárra jön. Szombaton, november tizenhatodikán rövid vendégszereplésre Kolozsvárra érkezik Stramer színtársulata. Ezuttal olcsó helyárak mellett fognak játszani az Építőmunkások Színházában. Az első este adják Sch. Steinberg „Im Nomen von Gott” című zenés és táncos életképét, vasárnap délután játsszák Gordin „Idiota” című megrázó tragédiáját, vasárnap este A. Lilien pazar és vidám életképét mutatják be, a „Szerlem láncái között” című. Hétfőn játsszák a nagy sikert elért „Der Fremde” című életképét. Kedden „Süsse Chalojmes” (Édes álmok) című háromfelvonásos zenés komédia, szerdán bucsuelőadással adják „Der Jeschive-Bocher” című híres énekes bohózatot. Jegyek elővételben a Columbiánál (Fóter 28). Az előadás kezdete fél 9 órakor.

— A kolozsvári Akadémi-Barisszia szombat este tartotta igen jó sikerült kommersz keretében szemeszternyitó ünnepségét. Kaszner Ernő roszion tartotta a megnyitó beszédet, hangoztatva, hogy a fokozott munka jegyében indul az Akadémi-Barisszia 37-ik szemeszterébe. Utána Noszin Mór, dr. Ottó Abeles, dr. Klompuz asszony, Jámor Ferenc, a Barisszia Chavér-kavodja, Diamand Elemér és Péterffy Endre tartottak emelkedett hangú beszédeket, majd a Menza nevében Weisz Oszkár üdvözölte a vendégeket. Az ünnepség inofficiális részederüs hangulatban a késő éjjeli órákba húzódtat be.

Erelmeszedést, légszőhurutot, megbiztosabban gyógyít Cigelka „István” jódos forrásviz. Kérje mindent. Főraktár: Cigelkai jódos gyógyforrások románia vezérképviselete, Ariniș, jud. Sălaj.

— Esős, enyhe időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóziás szerint egyelőre esős, enyhe időjárás várható, később nyugatról megélénkülő szelekkel változókonny átmeneti hőmérsékletcsúszással. A hőmérséklet Budapestben ma délben 9° Celsius.

— Vörhenyjárvány Mährisch-Ostrau közelében. Prágából jelentik: Mährisch-Ostrau környékén vörheny és diftériajárvány van. A járványkórházak tulzafoltak betegekkel. Több helyütt az iskolákat is be kellett zárítani a járvány terjedésének megakadályozása céljából.

Nagyon fontos!

HOTEL CARPATI

București, Piața Amzel

Renoválva, minden komforttal, központi fűtéssel felszerelve. Szobák jutányos áron kaphatók. Villamos megálló bármely irányból megközelíthető. Utazók kedvezményben részesülnek.

Esernyő készítés és javítás

gobelin-, kelin- és perzsafestés, továbbá párna és mindennemű montirozást a legjobb és a legolcsóbb „Fortuna” kézimunkaárban vállal szalon Dánzinger-nővérek. Str. Saguna (Bartha M.-u.7.)

MULASSON JÓ!

szórakoztató könyvekkel, a zsidó humor legpompásabb megnyilvánulásai. Leszállított áron veheti:

Chaim Bloch: Ostjüdischer Humor 90 L. 158 h
Prager Golem 90
Hersch Ostropoler 90
Izrael der Goteskampfer 90 L.
„Jüdische Schwanke“ a legelterjedtebb zsidó anekdotagyűjtemény 150
Scholem Alechem: Marienbad 60 L. 135 h.
Menachem Mendel 33 67 h.
Stempenju 90 158 hely.
Aus dem nahem Osten (120 lei 225 helyett)
Die Geschichte Tewjes der mitchhländlers 90
Blumenthal: Jüdische Anekdoten 30
Bettauer: Die Stadt ohne Juden 68
Hichler: Moses Mauthner und Sohn 82

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában

Színház

A MAGYAR SZ

Kedden november (hatodszor. Na Sorozatszám 90 Szerdán november lem. (hetedsze Sorozatszám 97 Csütörtök este 8 és 8 adszor. Bérlet 98.

Péntek este 8 és fél (Molnár Ferenc szór). Előtte: (Ujdonság elősz padon 150 elő bérlet 13. sz

Szombaton d. u. 6 h Iboylával, Tom dárral. Nagyon Jegyek ára: 50 Sorozatszám: 10

Szombat este 9 kor: (Ujdonság más kis fiu. (Ujdons let 15. szám A

Szombat este 11-kor: híri szüggerató Mérsékelt hely 102.)

Vasárnap d. u. 3-kor híri szüggerató Mérsékelt hely 103.)

Vasárnap d. u. 5 és (Operette-revü a des helyárakkal. Vasárnap este 9-kor: szer. Bérletszám emlékalbumok i (Rendes helyárak

A MAGYAR MOZI

Kedden d. u. 3-kor é kai kaland. (Éle főszerepben: Min Hoppi repülünk felvonásban, II műsor. Helyárak Szerdán 3-kor és kaland. (Élethéj szerepben: Mind Hoppi repülünk felv-ban. III. P sor. Helyárak: 3

CORSO - FILMSZ

Kedd Az asszonyok „Kean” hallatlan gozáskan, Főszer Esterházy Ágnes játék: Amerikai hirodó. Szerda Nagy premier! szerelem, ifjuság reppen: Ramon

SELECT

Kedd Szálloda őrangye főszerepben: Ado Cathérina Carver Szerda Szálloda őrangy Csütörtök Keleti meny kiállítású pompás dekes tartalommes Carpenter v

URANIA

Kedd Bécsi táncosnő, élete, főszerepben Szerda Bécsi Táncosnő Csütörtök Por és hamu világhírű Lon Cl alkotása.

A színházi irod

Egy kettő három legújabb darabja). Pénteken este a magye Ferenc legújabb darab rom című vigjátékot fo szeink Forgács Sándor r csak Forgács Sándorra Az Egy kettő háromra állt volt a premiereje hallatlanul nagy és hang hogy az új Molnár de egész estét, előtte be fo Sándor briliáns vigjáték 250 előadást ért meg Nagy cipőben kis fiu.

Színház—Művészet

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Keddén november 12-én: Diákszerelm. (hatodszor. Napi bérlet 14. sz. C.)
Sorozatszám 96.)

Szerdán november 13-án: Diákszerelm. (hetedszer. Bérletszünetben. Sorozatszám 97.)

Csütörtök este 8 és fél-kor: Diákszerelm. 8 adszor. Bérletszünetben. Sorozatszám 98.

Péntek este 8 és fél-kor: Egy, kettő, három. (Molnár Ferenc legújabb darabja. Előszőr.) Előtte: Nagy cipőbea kis fiu. (Ujdonság előszőr. A budapesti színpadon 150 előadást ért meg. Première bérlet 13. szám. Sorozatszám: 99.)

Szombaton d. u. 6 kor: Régi nyár. Kondor Ibolyával, Tompa Bélával, Ihsz Aladárval. Nagyon o.c. o. mozi-helyárrakkal. Jegyek ára: 50, 40, 30, 20 és 10 lei. Sorozatszám: 100.)

Szombat est: 9 kor: Egy, kettő, három. (Ujdonság másodsor.) Nagy cipőben kis fiu. (Ujdonság 2-odsor. Napi bérlet 15. szám A) Sorozatszám: 101.)

Szombat este 11-kor: Gold sz. orvos világ-hírű szüggerátor telepatikus előadása. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám: 102.)

Vasárnap d. u. 3-kor: Gold sz. orvos világ-hírű szüggerátor telepatikus előadása. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám: 103.)

Vasárnap d. u. 5 és fél-kor: Diákszerelm. (Operette-revü sjdonság 9 edszer. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám: 104.)

Vasárnap este 9-kor: Diákszerelm. (10-ed szer. Bérletszünetben. Diákszerelm emlékalbumok ingyenes kisorsolásával. (Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 105.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSOR:

Keddén d. u. 3-kor és félhatkor: Nászéjszakai kaland. (Életkép 7 felvonásban a főszerepben: Mindszenty Mária, II. Hoppá repülünk. Szenzációs vigjáték 8 felvonásban, III. Pótképek. (Kettős műsor. Helyárak: 30, 20 és 10 lei.

Szerdán 3-kor és félhatkor: Nászéjszakai kaland. (Életkép 7 felvonásban, a főszerepben: Mindszenty Máriaival. II. Hoppá repülünk. Szenzációs vigjáték 8 felv-ban. III. Pótképek. (Kettős műsor. Helyárak: 30, 20 és 10 lei.

CORSO-FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:

Kedd Az asszonyok bálványa. Dumas „Kean“ hallatlan műve modern feldolgozáskan. Főszereplők: Gusztáv Diessl, Esterházy Ágnes és Harry Hardt, Előjáték: Amerikai burleszk és Ufa világ híradó.

Szerda Nagy premier! A repülő flotta. A szerelm, ifjúság, szép filmje! Főszerepben: Ramon Navarro és Anita Page.

SELECT-MOZGÓ:

Kedd Szálloda őrangyala, szellemes vigjáték, főszerepben: Adolf Menjou és felesége Cathérina Carver.

Szerda Szálloda őrangyala. Csütörtök Keleti menyasszony, gyönyörű kiállítású pompás rendezésű film, érdekes tartalommal, főszerepben Georges Carpentier világ-hírű boxbajnok.

URANIA-MOZGÓ:

Kedd Bécsi táncosnő, egy kis revü görli élete, főszerepben a bájos Anita Dorris.

Szerda Bécsi Táncosnő. Csütörtök Por és hamu (Zanzibári próféta) a világ-hírű Lon Chaney legújabb kiváló alkotása.

A színházi iroda közleményei

Egy kettő három. (Molnár Ferenc legújabb darabja). Nagy esemény lesz pénteken este a magyar színháznak. Molnár Ferenc legújabb darabját az Egy kettő három című vigjátékot fogják bemutatni színe-szeink Forgács Sándor rendezésében és ugyan-csak Forgács Sándorral a vezető szerepben. Az Egy kettő háromnak néhány héttel ezelőtt volt a premiereje Budapesten és Bécsben hallatlanul nagy és hangos siker mellett. Mint hogy az új Molnár darab nem tölti be az egész estét, előtte be fogják mutatni Nádassy Sándor briliáns vigjátékát, mely Budapesten 250 előadást ért meg s a melynek címe: Nagy cipőben kis fiu.

Minden este Diákszerelm. Ma este még bérletben adják a színház óriási sikerű revü ujdonságát. Holnap és holnapután azonban már bérletszünetben kerül színre a Diákszerelm, úgy hogy erre a két estére az összes páholyok és zsöllyeszek is a nem bérli közönség rendelkezésére állanak.

Ma: Nászéjszakai kaland és Hoppá repülünk, a Magyar Színházban. Ma és holnap rengegni fognak a színpad falai a kacagástól. A Nászéjszakai kaland című hét felvonásos új életképben Mindszenty Mária művészetében fog gyönyörködni közönségünk, a Hoppá repülünk pedig egy minden eddigit felülmúló rendkívül kacagató 8 felvonásos vigjáték, amelynek főszereplője a világ-hírű Gikeen Tryon. Ez a briliáns műsor csak ma és holnap látható és pedig déltől 3 órákor és félhét órákor. Mind a két film premierje Kolozsvárott, ahol sohaem játszották még. Ennek dacára maradnak a hely-

árak: 30, 20 és 10 lej.
Csütörtöktől: Ime az ember, és ketten a szekrényben. Ismét rekord műsora lesz a Magyar Színháznak csütörtöktől. Ime az ember a leghatalmasabb legmonumentálisabb film-óriás, Schildkrauttal. Ezenkívül a Ketten a szekrényben című szenzációs vigjáték.

Keveset hirdet, de értékeset és rendkívül olcsón bécsi Velour, Vársony modelleket árusít az

IDEAL kalapszalonn

Cluj, Reg. Ferdinand 8.

Tommi kalap 65, file model 150, nyulszőr model 200 Lei. Átalakítások, férfi kalapok formálása, tisztítása 24 órán belül gyári árban a legújabb divat szerint készülnek.

Közgazdaság

Sürgösen revízió alá kell venni az érvényben levő szesztörvényt

mondotta Cádere professor, akit a kormány a külföldi államok szesztörvényének tanulmányozásával bízott meg

Bucuresti-Bukarest, november 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint ismeretes, pár héttel ezelőtt a pénzügyminiszterium megbízásából egy bizottság hagyta el az országot avval, hogy a Magyarország, Csehszlovákia, Jugoszlávia és Ausztriában érvényben lévő szesztörvényt tanulmányozza. A kiküldött bizottság többheti távollét után most tért vissza az országba és a napokban terjesztette be referátumát a pénzügyminiszteriumhoz. Cádere professor ebből az alkalomból igen érdekes nyilatkozatot adott a sajtónak a külföldön tapasztaltakról valamint azokról a javaslatokról amelyet a bizottság egy hozandó új szesztörvényvel kapcsolatban jónak látott megtenni és Maniu miniszterelnöknek beterjeszteni.

Külföldi tanulmányutunk alatt — mondotta Cádere professor — több a szeszgyártással kapcsolatos szempontot vettünk figyelembe. Tanulmányozás tárgyává tettük a szeszproduktumok szétosztásának a módját, a szesz megadóztatásával kapcsolatos törvénykezéseket de legfőképpen a feketeszesz ellenőrzésére irányuló intézkedéseket. A bizottság által meg-tett javaslatok röviden a következőkben fog-

lalhatók össze:
Az a meggyőződésünk, hogy a jelenlegi szesztörvényt sürgösen revízió alá kell venni. A szesztermelés központi irányítására egy szindikátust kell felállítani, amelynek hatáskörét azonban eleve meg kell határozni, Suly helyezendő arra, hogy az ország szesztermelésében a gyáripar mellett a mezőgazdasági szesztermelés is megkapja az öt megillető helyet. Külföldön ebben a tekintetben már nagyon sokat tettek. A mintagazdaságoknak a szesztermelés csak egy mellékproduktumot képeznek. Az a tény azonban, hogy ezeket a kis szeszüzemeket megfelelő támogatásban részesítik, nagyban hozzájárul a mezőgazdasági termelés racionalizálásához. Az ipari szesz értékesítésének mi is meg kell találjuk a módját. Csalitás tekintetében kell konkurenciáképesek legyünk, anélkül azonban, hogy ezáltal egy autorizálási politikát folytassunk. A szesz megadóztatásának és ellenőrzésének mai rendszere rossz, ebben a tekintetben a szomszédos államok sokkal fejlettebb rendszerét kell alapul vegyük. Azt hiszem célszerű volna külön finans-ellenőrző gárdákat felállítani.

A csehszlovák aranyvaluta

Csehszlovákia most az aranyvalutáris országok sorába lépett és ezzel befejezést nyert az a hatalmas alkotás, amelyet Rasin dr. már tíz esztendeje meg akart valósítani, aminek végleges megoldását azonban rengeteg körülmény késleltette.

A csehszlovák korona most már esztendőök óta a legstabilabb valuták közé tartozik; de a pénznek a stabilitása a valutareformnak csak az egyik oldalát képezte.

A haladásnak első lépését jelentette, amikor a pénzügyminiszteriumnak a pénz ügyeit intéző osztályából a Nemzeti Bank lett; mert addig, dacára annak, hogy a valutagyűkeket a legszigorúbban kezelték, a csehszlovák pénz mégis csak államjegy és bankjegy volt; a gyakorlatban éppen Csehszlovákiában e kettő között nem volt különbség, de lélektani okokból bankjeggyel szemben, mert hiszen háboru alatt minden ország polgársága tapasztalhatta, hogy a pénzügyminiszter által aláírt váltó ugyan törvényileg megengedett alap lehet papírpénz kibocsátására, de az ilyen bankónak nemcsak a nemzetközi viszonylatban, hanem a belföldi forgalomban is csak vajmi kevés értéke van.

A Nemzeti Bank felállítása alkalmából a csehszlovák koronát állandó viszonylatba hozták a világ legjobban fedezett és legmagasabbra becsült valutájával, az Északamerikai Egyesült-Államok dollárjával; az aranyvaluta bevezetése következtében azonban megszűnik ez a viszonylat és nem korona és dollár, hanem korona és arany között létesül az új kapcsolat.

Az aranydevizás koronából aranykorona lesz. A laikus szemlélő nem lát különbséget, mert úgy okoskodik, hogy mivel a dollár teljesen aranyzámba megy, nincs is valami komoly különbség.

Azonban a kettő között mégis igen nagy a különbség, mert az aranydevizás valutánál, mint eddig a koronánál, a fedezet belföldi bankok kibocsátására aranyértékű dollárokbán

valóságára.
A csehszlovák valutareformnak a legnagyobb jelentősége azonban ott van, hogy az áttérést nem használta fel újabb kísérletek tárgyául, pedig elméletben semmi nehézséget sem okozhatott volna kinyilatkoztatni, hogy ezental 650 fillért csehszlovák franknak, vagy tallérnak, vagy akárminek nevezzék. Ezzel a magasabb pénzegységgel ugyan dokumentálni lehetett volna az aranyrokonságot a svájci frankkal, de ez a presztizs nem érte volna fel a nagy idegességet és ezért a már esztendőök óta teljesen stabil csehszlovák korona továbbra is megmaradt pénzegységnek.

Biztosítási hírek. A Fonciera Általános Biztosító R. T. Cluj-Kolozsvár részvényesportján belül már régebben megkezdett tárgyalások a napokban eredményesen befejeződtek, amennyiben egy a Generála Ált. Bizt. R. T. Bucuresti, mint a Dacia-Romana Ált. Bizt. R. T. Bucuresti és a Naționala Ált. Bizt. Int. Bucuresti, valamint a kolozsvári Banca Agrara birókában volt részvényeket a Riunione Adriatica di Sicurta, Triest, a Fonriere Ált. Biztosító Intézet Budapest és az Agricola Ált. Bizt. R. T. Bucuresti, mint a Riunione Adriatica di Sicurta conerjében tömörült társaságok vették meg. Ezáltal a Fonciera 10,000,000 lej összegű alaptőkéjét kitevő részvények teljes egészükben a Riunione Koncern tulajdonába mentek át s így az eddig is fennállott nexus a budapesti és triesti intézetekkel, valamint a bucuresti Agricolával még szorosabb formát nyert. A Fonciera továbbra is az eddigi két ügyvezető igazgató, Lampl Marcell és Demian Anastasius bevált vezetése alatt marad. A Banca Agrara ill. a 3 bucuresti társaság által delegált igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok lemondása következtében megüresedett tagsági helyek betöltése a legközelebb már összehívandó közgyűlés által fog megejtetni. A Fonciera egyidejűleg a Banca Agrara kolozsvári házat — ahol a Fonciera irodái eddig is elhelyezést nyertek — megvásárolta, s ilyképpen irodáinak elhelyezése végleges megoldást nyert.

Import-export

A bukaresti ipar- és kereskedelmi kamara a következő külföldi kereskedelmi vállalatoktól kapott ajánlatot a románai kereskedőkkel való kapcsolat felvételére.

Julius Elbogen Bécs, VIII. Marxergasse 23. olajpogácsát szállító gyárakkal keresi az összeköttetést.

Le Moniteur de la Teinture Liège 21. Rue S. te Veronique festék, lakk és ecset-nagykereskedők címei után érdeklődik.

L. Bugeleisen és S. Solomoniades Bräila a bécsi Ludwig Verber cég romániai megbizottja, Wien, XXI. Brünnerstrasse új szondamodell ajánl, a buzával, babbal, borsóval megrakott vagonokból való próbavétel céljaira.

Markus Sohn Lázár Iasi midergyárosok címei után érdeklődik.

Moire J. Vacua Salonique 1. Avenus Straton építéshez szükséges faanyagokra keres vevőt.

2
örökértékű könyv íráson!
Perez: Drei Dramen 60 lei (120 h.)
Bialik: Gedichte I—II kötve lei 120
Az Uj Kelet könyvosztályában

Szenzációs!
Folyó hó 11-étől
KING-JAZZ
zenekara
esténként a New-York Éttermében tartja hangversenyét
Szenzációs!

társulat ismét Kobaton, november vendégszereplésre. Stramer szintársulárak mellett foglalkozások Szék-adják Sch. Stein-von Gott" című épít, vasárnap dél. „Idiota" című vasárnap este A. am életképét mu-em láncai között" k a nagy sikert elmű életképét. Ked-es" (Édes álmok) os zenés komédia, ssal adják „Der ü híres énekes bo-vételben a Colum-az előadás kezdete

akademith- Barisz-ártotta igen jóli-ctében szemeszter-casznier Ermő ros-nyító beszédet, han-okozott munka je-akademith Barisszia. Utána Noszin es, dr. Klompus erenc, a Barisszia a mand Elemér és artottak emelkedett najd a Menza nevé-üdvözölte a ven-g inofficiális része a késő éjjeli órák-

st, légsdohurutót ógyit Cigelka ásviz. Kérje min-Cigelkai jódos ánia vezérkivise-álaj.

időjárás várható. A meteorológiai isa szerint egyelőre várható, később nyu-zelekkel változókon-tyüveléssel. A hő-ma délelben 9° Celsius-ny Mährisch-Ostrau jelentik: Mährisch-ény és diftérijárvány ak tulzsfoltak bete-az iskolákat is be kel-terjedésének megaka-

mos!
L CARPATI
Piafa Amzel
inforttal, központi fű-ák jután os áron egálló bármely irány-ozók kedvezményben ülnek.

ítés és javítás
safestés, továbbá párna ozást a legszébb és a una" kézimunka-szalonn
Saguna (Bartha M.-u. 7.)

ON JÓL!
ó könyvekkel, a zsidó ompásabb megnyilván-észállított áron veheti:
scher Humor 90 L 158 h
Golem 90
Ostropoler 90
er Got:eskampfer 90 L
a legelterjedtebb zsidó any 150
arienbad 60 L. 135 h.
nachem Mendel 33 67 h
empenju 90 158 hely-
s dem nahem Ostan
120 lei 225 helyett)
der mitchhlanders 90
Anekdoten 30
ohne Juden 68
ner und Sohn 82
elet könyvosztályában

Rádió műsor

Idő keleturópai
Kedd, nov. 12.

Budapest. 9.15. Honvédegyalgezered hangversenye. 9.30. Hírek. 12. Déli hangverszó. 12.05. Hangverseny: Beethoven, Boito, Schumann, Gounod, Chopin, Lavotta, Kodály műveiből. 12.25. Hírek. 13. Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 14. Hírek, élelmiszerárak. 15.30. Piaci árak, árfolyamok. 15.30. Mesedélután. 16.45. Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18. Magyarország történelme életrajzokban. 18.30. Mit tizen a rádió. 19.15. Kubelik Anita hegedűművész hangversenye: Lalo Schumann, Frontini, Kubelik, Wieniawski műveiből. 20. Varsói filharmonikusok hangversenye Varsóból Jan Kiepura operatőrek közreműködésével. Zielinsky: A Tátrában. Monuszko: aria a Straszny dwor c. operából, Nowowiejski: Baltlegendák, Puccini: aria a Turandot c. operából, Monuszki: „Halka” c. operából, Verdi: Rigoletto, Massenet: Nanon, Maczewski Korall ajkakon, Freire: Ay-ay-ay. 22.15. Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd Bachmann-jazz.

Berlin. 20. Szimfonikus hangverseny. Reger: Szimfonikus bevezető, Toch: Kis nyitányok, Hauer: Hegedűhangverseny. Mozart: D-dur szimfonia.

Belgrád. 20. Közv. külföldről. Ha ez nem lehetséges, akkor szláv-est.

Bern. 20. „A windsori vig nők.” gramfonon.

Pozsony. 21. Közv. Brünnből.

Breslau. 20.30. Magazin c. hangjáték.

Brünn. 20. Közv. Prágából. 21. Morva népdalok.

Bucuresti. 20. Rádiózenekar. Wallace: Maritana nyitány, Csajkovszki: Patetikus szimfonia. Mcheli: Kis szvitt, Wagner: Parcifal előjáték, Csajkovszkij: Pique Dame szvitt. 21.50. Hírek.

Frankfurt. 19.30-tól közvetítés Stuttgartból.

Kattowicz. 20.15. Hangverseny közvetítés Varóból.

Kassa. 19.05. Szláv zene, Dvorák: Szülőföldem, Foerster: Dalok, Dvorák: Poetikus szvitt, Csajkovszkij: Dalok, Pique Dame ábránd. 20. Közvetítés Prágából. 21. Közvetítés Brünnből. 22.15. Közvetítés Pozsonyból.

Krakkó. 20.15. Közv. Varsóból.

Lipscé. 20. Hangverseny. Bloch, Mozart, Brahms műveiből.

Milánó. 22. Közv. Torinóból.

Ostrava. 20. Közv. Prágából. 22. Közv. Brünnből.

Oslo. Olsen. „Lajla” c. operából részletek.

Posnan. 20.15 Közv. Varsóból.

Prága. 20. Hangverseny Beethoven: II. szimfonia, Mozart: német táncok.

Riga. 20. Gramafonhangverseny.

Róma. 21. Operaelőadás.

Stockholm. 20. Hangverseny. Weber: A szellemek parancsolója, Beethoven: G-dur zongora és zenekari hangverseny, Händel Rosenberg: Sarabande, Bachy: Előjáték, Mozart: Menuett, Csajkovszkij: Mozartiana szvitt.

Stuttgart. 20.30. Filharmonikus hangv.

Torino. 22. Szimfonikus hangverseny, 23. Táncczene.

Toulouse. 20. Chopin, Busoni műveiből. 20.30. Táncczene, 21.15. Dalok, 21.45. Mozart-est. Német táncok. C-dur szimfonia. Részletek: Figaro lakodalmából, Varázsfuvolából és Don Juanból.

Bécs. 18. Wagner: „A nürnbergi mesterdalnokok” című operájának előadása a bécsi állami Operaházból. Utána: Képrádió.

Zágráb. 20. Hangversenyközvetítés Ljubljánból. 22.10. Különböző európai adók közvetítése.

Zürich. 21. Házhangverseny. 22. Hírek.

Szerda, november 13

Budapest. 9.15: Gramofonhangverseny 1. és 2. Faust: Masken Polonaise. (John Amsell szimfonikus zenekara). 3. Leoncavallo Bajazzo-ária. (Laura Volpi). 4. Rossini: A szevillai borbély — ária. (Salvi Margherita). 5. Rimszky-Koszkow: Dance of the tilters. (Douphone katonazenekar). 6. Verdi: Trubadur-Stretta. (Környei Béla). 7. Puccini: Tosca imája. (Németh Mária). 8. és 9. Luigini Egyiptomi balett. (Douphone zenekar). 10. Verdi: Rigoletto-ária. (Jan Kiepura). 11. Puccini: Bochemélet — duett. (Angerer Margit és Piccaver). 12. Fiocco: Allegro. (C. Brosa). 13. O. Strauss: A csokoládékaton. (Gruff szimfonikus zenekara). 14. Acqua: Villanella. (Alpár Giitta). 15. Bizet: Carmen Virágária. (Környei Béla). 16. Ei Uchem. (Ural Don Kozakkórus). 17. Verdi: Othello. (Milanói Operaház kórusa). 18. Squire: Szerenád. (A. Pini). 19. Merry-makers in Spain. (Merry-makers). 20. „Ich hab' ein Zimmer. (Abel). 21. I never knew. (Merry-makers). 22. Strauss: Kék Duna. (Gruff szimfonikus zenekara). 23. Strauss: Csókvalcer. (J. C. Strauss szimfonikus zenekara). 24. és 25. Strauss: Cigánybáró. (J. Strauss szimfonikus zenekara). 26. Strauss: Művészet. (Gruff szimfonikus zenekara). 27. és 28. Gounod: Faust. (Douphone szimfonikus zenekar). 9.30: Hírek. 12: Déli hangverszó, időjárásjelentés. 12.05: A Mándits-szalonzene hangversenye. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás jelentés. 2.30: Hírek, élelmiszerárak. 3. Piaci árak és árfolyamhírek. 3.30: Morse-tanfolyam. 4.10: Halász Gyula előadása: „Helyes magyarság, magyar helyesírás”. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 5.10: Az Országos Statisztikai Hivatal előadása. „A világgazdálkodás átalakulás”. 5.40: Szórakoztató zene. Vezényel Berg Ottó karnagy. 1. Massenet: Manon — ábránd. 2. Weber: Felhívás keringőre. 3. Lehár: Hercegisasszony — egyveleg. 6.50: Olasz nyelvoktatás. 7.15: Lovasnyeremények. 7.25: A m. kir. Operaház előadásának ismertetése és az előadás színlapjának felolvasása. 7.30: A m. kir. Operaház „Háry János” előadása. (A Budapesti időző nürnbergi vendégek tiszteletére rendezett díszelőadás). Utána kb. 10.20: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

Berlin. 20.30: Szemelvények Graener operáiból.

Belgrád. 20: Hangverseny. 22.25: A vajdasági diákok tamburicazenekara.

Bucuresti. 20: Jonecu zongoraművész hangversenye. 20.45: Cutianu operatőrek dal- és áraestje. 21.50: Alexandrescu hegedűművész játéka, hírek.

Pozsony. 19.05: Közvetítés Brünnből. 20: Közvetítés Prágából. 22.15: Közvetítés Brünnből.

Breslau. 19.10: Slágerek hangversenye. 20: A königsbergi rádiózenekar hangversenye a breslauer hangverseny-házból.

Bruxelles. 21.15: Gramofon. 21.30: A liegei vonónegyenes hangversenye.

Brünn. 19.05: Hangverseny. 21: Öbrünni fuvószenekar. 22.15: Kávéházi zene.

Daventry experimental. 21: „X Radiants”, zenés hangjáték. 22: Szemel-

Milyen rádiót vegyek ?

szakszerű felvilágosításért forduljon bizalommal
„CONSTRUCTIO” rádiószaküzlethez. P. Unirii 82. Tel.: 83

vények zenés vigjátékokból. — 23.15 — 24.15: Táncczene.

Frankfurt. 20: Dalest. 21: Struve: „Az északi sark felfedezése, fantasztikus hangjáték.

Genova. 20.45: Gatalani „Loreley” c. háromfelvonásos operája.

Hamburg. 20.40: Cembelohangverseny. 23.10: Külföldi adók átvitele.

Kalundborg. 20.15: Népdalok. 20.55: Zongoraszó.

Kattowicz. 19.10: Három dal. 20.30: Hangverseny.

Kassa. 20.00—22.15: Közvetítés Prágából. 22.15: Közvetítés Brünnből.

Köln. 21: Zenei mindenféle. 23-ig kávéházi zene, majd 24-ig táncczene.

Königsberg. 20: Közvetítés Frankfurtból. 21—24: Szórakoztató és táncczene.

Königswusterhausen. 20.30: Graveure Lajos dalestje Frankfurtból. 21: „Családi album”, dalok.

Krakkó. 20.15—24: Közvetítés Varsóból.

Leipzig. 22.15: Dalest. Utána: Táncczene.

London. 19.45: Haendel-áriák. 20.45: Dalok. 21: A rádió szimfonikus zenekara. 23.20: Kabaré. 24—1: Táncczene.

Nápoly. 20.02: Házi hangverseny.

Prága. 20: Népszerű operadallamok.

Stuttgart. 20: Dalest.

Torino. 20.30: Operaközv.

Toulouse. 20.35: táncczene. 21.15: fonikus hangv. 21.45: Operarészletek.

Varsó. 19.25: Gramofon. 21.30 Szólók.

Bécs. 20: Hoehn Alfréd zongoraestje. Bach-Busini: Chaconne, Beethoven szonéta. 21: Könyvi zene.

SPORT

Az Universitatea első veresége a bajnokságban

Cluj-Kolozsvár, november 11. (Saját tud.) A vasárnapi Románia-Universitatea találkozása — mint előrelátható volt — a szezon legizgalmasabb futballmérkőzésének bizonyult. Ennek megfelelően többezer főnyi közönség volt kíváncsi a két rivális román csapat találkozására. A játék nívója — mint az derbymelegítőknél rendszerint történni szokott, az ideges, izgalmas atmoszférától nagyon szenvedett, a játékosok nem tudták produkálni a megszokott teljesítményüket többnyire formájuk alatt játszottak. All ez főként az Universitateára, amelynek csapata nagy csalódást keltett és megérdemelten szenvedett vereséget a jobb idegekkel bíró Románia együttesétől. A győztes csapat sem mutatott kiemelkedő játékot, de védelme, halvesorának és caatársorának néhány tagja megállta a helyét és ez eleget volt a győzelem kivívásához. Az Universitateából ezzel szemben legfeljebb a két hátvédet lehet kiemelni, ami annál jellemzőbb, mert máskor ők képezték a csapat Achilles-sarkát. A Románia a mérkőzést Sepi és Novák góljaival megérdemelten nyerte és ezzel az Universitatea is elszenvedte első bajnoki vereségét.

A bajnoki lista élen most változatlanul a KMSC. áll, amelynek jövő heti találkozása az Universitateával fogja az őszi forduló első helyét végleg eldönteni. (Egy százaléknyi esélye van erre a Haggi-bornak is, de ehez három hátralevő mérkőzésének megnyerése volna szükséges.

Az országban a bajnoki szezon befejezése felé közeledik. Bukarestben már véget is ért az első osztály őszi kampánya és a Juventus veretlenül jutott az első helyre, nagy pontelőnnyel az Olimpia és Unirea Tricolor előtt, míg az utolsó helyet valószínűleg csak átmenetileg a Makkabi foglalja el. Temesvárt a Kinizsi újból győzött és vezetőhelyét még jobban megszilárdította. Ebben a körületben a Banatul részai veresége a nap meglepetése. Aradon az AAC szintén pontveszte-

ség nélkül áll továbbra is az élen. Annál nagyobb a küzdelem Nagyváradon, ahol a Törekvés legyőzte a vezető Crisanat, de itt a szokásos óvások és kilátásban levő megsemmisítések miatt a helyzet még tisztátalan.

Budapesten is lejátszották a nagy derbyt, amely Ferencváros megérdemelt győzelmével végződött. A győztes csapatban ismét a temesvári Tánzer volt a legjobb, aki minden gólból benn volt. A Hungária híveit új csapás érte, ezúttal sem tudtak győzni, a többi bajnoki mérkőzés is eldöntetlenül végződött.

A vasárnap eredményei:

- Arad. AAC—Tricolor 3:1 (1:0).
- Hlória—Hakoah 5:0 (4:0).
- ATE—Victoria 2:2 (0:0).
- Nagyvárad, Törekvés—Crisana (5:1 2:0).
- Makkabea—Egyetértés 1:0 [0:0].
- Szamosújvár. Sparta—Dési CFR 3:0 [1:0].
- Biró Jakobi Ernő. Góllövők Bria és Szőke (2).
- Brassó. Ivria—BMTE 2:0 [0:0].
- Temesvár. Kinizsi—Politechnika 4:1 [2:0].
- Rapid—Hajduk 1:1 [1:1].
- TAC—Kadima 3:1 [2:1].
- TMTE—ZsSE 1:0 [1:0].
- Resica. UDR—Banatul 4:0 [2:0].
- Bukarest. Juventus—Unirea Tricolor 4:0 [1:0].
- Olimpia—Principele Mihai 4:1 [2:1].
- Venus—Macabi 1:1 [1:0].
- Nagyszeben. NSE—SMTE 3:2 [0:1].
- Székeludvarhely. Hargita—Unirea (Szegevár) 3:1.

Külföldi eredmények:

- Budapest. Ferencváros—Ujpest 2:1 (0:0).
- Bajnoki. Biró: Magyar. 25.000 néző.
- Hungária - Kispert 1:1 (0:0).
- III. ker.—Boesky 0:0.
- Budai Hariharc Attila 0:0.
- Somogy—Bástya 1:1.
- Pécs. Pécs-Baranya—Nemzeti 3:0.
- Bécs. Austria—Hakoah 3:0 (1:0).
- Rapid—Vienna 0:0.
- Prága. Slavia—Bohemians 4:3.
- Spárta—Meteor 6:2.

Apróhirdetések

Hebräische rumänische Kindergärtnerin mit Kenntniss der deutschen Sprache sucht Posten. I. Aszkenazy Beclean. 2602

Sännickusson Tarnava-Micán a község legizgalmasabb helyén jegy üzletelhelyiség, tágas lakás mellékhelyiséggel igen kedvező árban azonnal kiadó, vagy eladó. Értekezni Gé-nárd Gyulánál, Bruc-entbal Gasse No. 25. Medias. 2603

INTELLIGENS UR, vagy urinó lakást vagy teljes ellátást kaphat Str. Tunarilor (Zápolya u. 7. szám alatt Stern Józsefnél. Bejárat az udvarban.

BELFÖLDI gesztenyét mm.-ként 1600, tavalyi jó aszalt szilvát 2200, belföldi héjas mogyorót 1800 lejért szállít utánvételt Rooz, Teuti de sus, Baia mare. 2574

KIFUTOFIUT csak délelőttre keresek. Cim Schwartz, Szentgyház utca 24.

ELEGÁNSAN butorított szoba előszobával kiadó. Petőfi-u. 3. L. 6

Szabósegéd szabász, önállóan dolgozó, 35 éves, nőtlen, ki a német munkát is végbeállást keres. Vidékre is megy. Cim: STRAUS Cluj, Str. Opetului 8

Izletes kóser házikoszt kapható házhöz szállítva is TEJCSARNOK Unió-utca 9. sz.

ELADÓ valódi Tacskó, disz galamb, Bővebet G Y U R bácsinál a Moldovai vendéglőben (CLUJ Szent György-tér).

Hirdessen az Uj Keletben

Legujabb őszi és téli újdonságok megérkeztek !!!

NEUMANN M, férfi - és fiuruha áruháza CLUJ, FŐTÉR 14.

IX évfolyam *
1929 Nover
Szerd
5690 év March
Az Uj Kelet az egye
és bánati zsidósá
napilapj
Cikkeink utánnyo
forrás megjelölésé
meg.
55
Egyik bucaresti
gos és a számok szü
kimutatást közöl az
ról. Ugy állanak egy
den napi szükséglet
utolsó évtől kiindul
tóber 30-ig terjedve
sebb és ugyanakkor
bizonyítékai a min
nak. A háboru me
szükségletek emelke
nalát, a technika ha
törése, a civilizáció
után fordított viszo
ségeit kielégítésén
indexszám a legutó
viszonyítva 55-84
vagyis mindaz, am
béheledésben sz/z lejér
az ma 5534 lejbe
mondhatják el, hog
mük 1929 október
ötvenötzörösére eme
Hiba volna azonba
az 55.34 százalékos tel
ségeit cikkettek a
letes utját. Azonban
melyekben, amek
elsőrendű szükséglete
ket közgazdasági dől
sem nélkülözhet és s
a drágulás sokkal na
néhány példát. Az é
gulasi közeparányosa
hétszeresét mutatja.
ára ma 2833 lejt ké
ötzörös, a bab kilen
negyvenötzörös, a z
a vaj hetvenhétszer
talan ne menjünk
január óta is jelent
át az élelmészeti c
értékű bab ma 90 l
40 lejt képvisel, 25
és amennyi lurgony
lejtért elegendett vá
ma a dupláját kell
A kenyér 1922 óta
lékosan drágult me
kenyer 1929 októbr
kiadást jelent a dol
Sokkal ijesztőbb
ruházati cikkelnél,
az abszolút szükség
csak a közgazdasági
sorban az élet is. I
drágasági index, az
hogy ha ruházati
utolsó szentdejében
egy azokért ma 71
Ha egy rend ruha
alpu, ugy ugyana
minőötzöröst kellett
százszorosot 1929 ok
rényebb drágulást n
a béke idejének a
1922-es áraknak mi
mint a duplája. Ny
meg ezzel szemben
rosan a felöltő ár.
Mint láhattuk,
res árakat kell az
venegyszeres árakat
fizetni. A tényleges
szám közeparányosa
százalékat tesz ki.
szörnyű szám, arról
megfelelő képet al
meggondoljuk, hog
sek a hivatalos sta
huszonötzörösét t
összegeknél. Szer
nem 100 százalékos
cikkek, mint péld
szonylagosan mérsé
campán, ugy, hog